

**TURUN
YLIOPISTO**

“Tuntuu, että mä rentoudun, kun saan keskittyä siihen ja unohtaa kaiken muun”

Nuorten kokemuksia käsityön tuottamasta hyvinvoinnista työpajatoiminnassa

Käsityön aineenopettajan tutkinto-ohjelma
Pro gradu -tutkielma

Laatijat:
Maija Salomaa
Charlotta Syren

6.4.2023

Rauma

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Käsityön aineenopettajan tutkinto-ohjelma

Tekijät: Maija Salomaa ja Charlotta Syren

Otsikko: “Tuntuu, että mä rentoudun, kun saan keskittyä siihen ja unohtaa kaiken muun” – Nuorten kokemuksia käsityön tuottamasta hyvinvoinnista työpajatoiminnassa

Ohjaaja: KT Marja-Leena Rönkkö

Sivumäärä: 52 sivua, 18 liitesivua.

Päivämäärä: 6.4.2023

Tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella ohjatun käsityötoiminnan tuottamaa hyvinvointia nuorten työpajan starttiosaston nuorten kokemusten kautta. Teoriassa määrittelimme hyvinvointia käsitteenä psyykkisistä ja sosiaalisista näkökulmista, ja liitimme ne käsityön tuottamaan hyvinvointiin. Hyvinvoinnin kokemukset ovat yksilöllisiä, ja niihin liittyy elämän merkitykselliseksi kokeminen. Merkityksellisiä kokemuksia on mahdollista saada käsitöiden kautta. Käsitöiden tekemiseen liitetään kokemuksia itseilmaisusta, henkilökohtaisesta kasvusta, rentoutumisesta ja rauhoittumisesta.

Ohjasimme nuorille käsityötoimintaa yhdentoista viikon ajan starttipajalla, joka toimi nuorten työpajan alaisena. Nuoret suunnittelivat painokuvioita, painoivat kangasta, tekivät kokeiluja ja valmistivat näistä itselleen tuotteita kuten laukkuja, tyynyjä ja pussilakanoita. Järjestimme ohjattua käsityötoimintaa starttipajalla siten, että otimme huomioon työpajan metodit ja osallistujien tarpeet. Keskityimme ohjauksessa erityisesti positiivisen palautteen antamiseen ja hyvään vuorovaikutukseen nuorten kanssa.

Keräsimme aineiston havainnoimalla työskentelyä ja yleistä ilmapiiriä käsityötoiminnan aikana, minkä jälkeen haastattelimme nuoria. Keskustelimme nuorten kanssa käsityön tekemisen tuottamista tuntemuksista koko yhdentoista ohjaukserän ajan. Käytimme yksilöhaastattelussa kysymysten pohjana teoriaa ja työskentelyn aikana nuorilta esiin tulleita teemoja. Aikaisempien tutkimusten perusteella sekä aineistosta nousseiden teemojen pohjalta päädyimme havainnoimaan kolmea osa- aluetta: käsityön tekemisen tuottamia tuntemuksia, käsityön tuottamaa hyvinvointia ja käsityön yhteyttä minäpystyvyyden tunteeseen.

Haastatteluista ja havainnoista saamiemme tulosten mukaan nuoret kokivat hyvinvointia käsityöpajan aikana. He rauhoittuivat työskentelyn äärellä ja unohtivat muut murheensa. Vastauksissaan nuoret näkivät käsityön ensisijaisesti rentouttavana ja rauhoittavana toimintana. Hyvinvointia tuottavaan käsityöhön yhdistyi erityisesti itselle mieluisan työn tekeminen sekä rauhallinen ja työskentelyä tukeva ympäristö.

Käsityön yhteys hyvinvointiin näyttäytyi suurelta osin samanlaisina kuin aiemmissa aihetta koskevissa tutkimuksissa, joissa käsityö tuotti hyvinvointia rentoutumisen, terapeutisuuden, sosiaalisten suhteiden ja henkilökohtaisen kasvun muodossa. Tämän tutkimuksen nuorissa epävarmuutta aiheutti pelko epäonnistumisesta, mikä oli merkittävin ero muihin tutkimuksiin.

Avainsanat: käsityö, hyvinvointi, nuorten työpaja

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Hyvinvointi	8
2.1	Hyvinvointi käsitteenä	8
2.2	Psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi	8
2.3	Hyvinvointia tuottavat ominaisuudet	11
2.4	Hyvinvointia tukeva ohjaus	12
3	Käsityö hyvinvointia edistävänä toimintana	13
4	Tutkimuksen viitekehysmalli ja tutkimuskysymykset	16
5	Tutkimuksen toteutus	19
5.1	Laadullinen tutkimus ja tapaustutkimus	19
5.2	Tutkimuskonteksti	19
5.3	Nuorten työpaja toimintaympäristönä	20
5.4	Käsityötoiminta intervention muotona	21
5.5	Tutkimusaineiston kerääminen	22
5.5.1	Havainnointi	22
5.5.2	Haastattelut	23
5.6	Sisällönanalyysi	24
5.7	Tutkimuksen eteneminen	27
5.8	Tutkimuksen eettiset periaatteet	29
5.9	Käsityöprosessi työpajassa	30
6	Tulokset	31
6.1	Nuorten työpajan aikana toteuttamat käsityöprosessit	31
6.1.1	T1:n toteuttama käsityöprosessi	31
6.1.2	T2:n toteuttama käsityöprosessi	33
6.1.3	T3:n toteuttama käsityöprosessi	34
6.2	Käsityön tekemisen nuorissa herättämät tunteet	35
6.3	Käsityön tekemisen yhteys hyvinvointikokemuksiin syrjäytymisvaarassa olevilla nuorilla	38

6.4	Käsityön tekemisen yhteys nuorten minäpystyvyyden tunteeseen	40
7	Johtopäätökset	43
8	Pohdinta	46
8.1	Merkitys	46
8.2	Luotettavuus ja tutkimuksen toteuttamiseen liittyvät haasteet	46
8.3	Jatkotutkimusehdotukset	48
	Lähteet	49
	Liitteet	53
	Liite 1. Jaksosuunnitelma käsityöpajatoiminnalle	53
	Liite 2. Haastattelukysymykset	57
	Liite 3. Alustavat haastattelukysymykset	59
	Liite 4. Tiedote tutkimuksesta	60
	Liite 5. Tietosuojailmoitus	63
	Liite 6. Suostumus tieteelliseen tutkimukseen osallistumisesta	66
	Liite 7. Tutkimuslupahakemus	68
	Liite 8. Tutkimuksen aikataulu	70

1 Johdanto

Nuorten hyvä elämä -tutkimushankkeen mukaan yli puolet nuorista kantaa huolta jaksamisestaan ja henkisestä hyvinvoinnistaan. Suurin osa nuorista aikuisista pitää mielenterveyden ongelmia merkittävimpana syynä nuorten pahoinvointiin. Kolmasosa nuorista aikuisista kokee elämänsä merkityksettömäksi ja pelkää yksin jäämistä. Kyselyyn osallistui yli tuhat iältään 20–29-vuotiasta aikuista, ja 110 osallistui ryhmähaastatteluihin. Raportin perusteella syrjäytymistä ehkäisevää toimintaa voidaan pitää olennaisena nuorten hyvinvoinnin tukemisessa. (Eronen, Niskanen, Veijola & Simonen 2022.)

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan käsityötoiminnan tuottamaa hyvinvointia syrjäytymisvaarassa olevissa nuorissa heidän omien kokemustensa kautta. Järjestimme yhdentoista kerran ohjatun kokonaisuuden nuorten työpajalla. Nuorten työpaja on nuorille tarkoitettu valmennusyhteisö, jonka tarkoituksena on tukea nuoren kasvamista, hyvinvointia ja auttaa etsimään koulutusta tai työpaikka (Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry). Ohjattu käsityöpaja oli osa starttipajan toimintaa. Starttipajan tarkoituksena on lisätä nuorten elämänhallinnan taitoja, säännöllistä rytmiä ja mahdollistaa arkisten taitojen opettelua. Nuorten työpajatoimintaan tullaan usein mukaan starttipajan kautta.

Nuorten työpajalla tapahtuvaan toimintaan kuuluvat käsityönä tehtävät asiakastyöt tai myyntiin valmistettavat tuotteet, ja siksi ajattelimme käsityöaiheisen työpajan sopivan myös starttipajalle. Keskustelussa nuorten työpajan yksilövalmentaja toi esille käsityön mahdollisuudet tavoittaa muuten ”saavuttamaton” nuori. Työskentelyn lomassa rentoutuu ja tulee jakaneeksi asioita, joita ei ehkä muuten saisi sanottua. Halusimme tuoda starttipajan nuorille hyvinvointia käsitöiden kautta, ja kuulla heidän ajatuksiaan ja kokemuksiaan aiheesta. Tulevina käsityönopeettajina halusimme myös itse kokea tekevämme merkityksellistä työtä opetuksen ja ohjauksen muodossa.

Käsitöiden yhteyttä hyvinvointiin on tutkittu erilaisista näkökulmista. Usein nämä tutkimukset ovat rajautuneet johonkin tiettyyn aihealueeseen, kuten tekniikkaan, ikään, sukupuoleen, materiaaliin tai johonkin spesifiin ryhmään. Yhteistä näillä tutkimuksilla kuitenkin on se, että käsitöiden ja käsillä tekemisen todettiin vähentävän stressiä sekä olevan terapeutista. Käsitöiden tekemisen nähtiin myös olevan sosiaalista yhteistoimintaa, niin fyysisesti läsnä ollessa kuin sosiaalisen median yhteisöissä. Näissä tutkimuksissa käsitöiden tekemiseen on liitetty tekijän kokemus sen luomasta hyvinvoinnista. (Burt & Atkinson 2011; Corkhill,

Hemmings, Maddock & Riley 2014; Mayne 2016; Pöllänen & Voutilainen 2017; Pöllänen 2015.) Osa käsitöiden tekemiseen liittyvästä hyvinvoinnista voidaan ajatella aiheutuvan merkityksellisyuden kokemuksesta. Elämän merkitykselliseksi kokeminen taas liitetään vahvasti hyvinvoinnin käsitteeseen (Allardt 1993; Ryff 2013).

Neulontaa harrastavat naiset kokivat neulonnan rentouttavana, terapeuttisena, meditatiivisena ja stressiä lieventävänä. He kokivat olevansa tuottavia silloinkin, kun osallistuivat tekemisen ohella johonkin passiiviseen toimintaan, kuten musiikin kuunteluun, television katselemiseen tai matkustamiseen. (Corkhill ym. 2014.) Harrastaneulojia ja -virikkaajia koskeneessa tutkimuksessa todettiin, että sosiaalisen median tarjoama yhteisö on tuottanut jäsenilleen paljon hyvinvointia. Hyvinvointi ilmeni muun muassa kanssakäymisenä muiden ryhmäläisten kanssa sekä positiivisena palautteena tehdyistä töistä, ja sitä kautta itsetunnon kohoamisena. (Mayne 2016.)

Kotiäitejä koskevassa tutkimuksessa löydettiin viisi merkitystä äitien käsityön harrastamiselle vapaa-ajalla: Kotikeskeisyys, käsityötuotteet identiteetin ilmentäjinä, käsityö henkisenä voimavarana, henkilökohtainen kasvu sekä sosiaaliset suhteet. Tutkimuksen mukaan kolme käsitöiden hyvinvointia lisäävää ominaisuutta olivat pako arjen rutiineista ja huolista, tapanauttia perhekeskeisestä elämästä ja keino parantaa itsetuntoa. Tärkeimpänä näistä nähtiin keino paeta arjen rutiineja ja huolia. (Pöllänen & Voutilainen 2017.)

Burt ja Atkinson (2011) tuovat ilmi tutkimuksessaan kuinka moniulotteisia kokemuksia ja tunteita käsillä tekeminen voi saada aikaan. Tilkkupeittojen valmistaminen ryhmässä tuotti hyvinvointia, itsensä haastamista, sosiaalisia suhteita, rentoutumista, flow-tunnetta sekä tunnetta ajan hyötykäytöstä. Tilkkupeittojen värien koettiin myös nostattavan mielialaa.

Nuorten työpajoilla on tehty hyvin vähän tutkimusta käsityön tekemisen tuottamasta hyvinvoinnista ja ei juuri lainkaan niin että kokemusta hyvinvoinnista olisi havainnoitu tai suoraan kysytty nuorilta, jotka työskentelevät pajalla. Vuonna 2021 Itä-Suomen yliopistossa filosofian tiedekunnassa valmistui pro gradu -tutkielma, jossa tutkittiin työpajavalmentajien näkemyksiä siitä, millaisia toimia ja merkityksiä käsityöllä on nuorten työpajatoiminnassa. Mure (2021) kirjoittaa pro gradu -tutkielmassaan, että käsillä tekeminen paransi ja tuki nuorten hyvinvointia ja mielenterveyttä ja että tekeminen koettiin myös sosiaalisesti tärkeäksi. Pro gradu -tutkielmassa keskityttiin työpajavalmentajien näkemyksiin käsityöllisestä toiminnasta, kun taas meidän tarkoituksenamme on tuoda esiin nuorten omia kokemuksia suoraan heidän ilmaiseminaan.

Aikaisempien tutkimusten perusteella tiedetään, että käsityön koetaan lisäävän hyvinvointia monella eri tavalla, muun muassa merkityksellisen tekemisen kautta sekä hyvää oloa tuottavana, mutta myös terapeuttisena toimintana. Aikaisemmista tutkimuksista poiketen pyrimme liittämään kokemukset käsityön tuottamasta hyvinvoinnista syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin aikuisiin ja heille järjestettyyn ohjattuun toimintaan. Järjestämämme käsityötoiminnan kautta oli tarkoitus saavuttaa hyvä keskusteluyhteys nuorten kanssa, jotta saisimme tuotua esille heidän kokemuksiaan. Tutkimuksemme tavoite oli selvittää, saavatko syrjäytymisvaarassa olevat nuoret hyvinvoinnin kokemuksia ohjatusta käsityötoiminnasta.

2 Hyvinvointi

2.1 Hyvinvointi käsitteenä

Hyvinvointi on tila, jossa yksilö on tietoinen omista kyvyistään ja selviytyy tavallisen elämän aiheuttamasta stressistä pystyen työskentelemään ja osallistumaan ympäröivän yhteisön toimintaan. World Health Organisaation määritelmän mukaan terveys muodostuu fyysisestä, henkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista, ei yksinomaan sairauden tai muun heikkouden puuttumisesta. Mielenterveyttä järjestö luonnehtii yksilöiden ja yhteisöjen perustavanlaatuisena tarpeena, kaiken ajattelun, tunteiden ja vuorovaikutuksen perustana. WHO:n mukaan mielenterveyden edistämistä, suojelemista ja palauttamista voidaan pitää yhtenä tärkeimmistä huolenaiheista yksilöiden elämässä, yhteisöissä ja yhteiskunnissa maailmanlaajuisesti. (WHO 2022)

Allardt (1993, 9–46) mukaan hyvinvoinnin muodostavat kolme tekijää: terveys, materiaallinen hyvinvointi, sekä koettu hyvinvointi, eli elämänlaatu. Yksilön hyvinvointiin vaikuttavat sosiaaliset suhteet, onnellisuus, itsensä toteuttaminen ja sosiaalinen pääoma. Hyvinvointi on subjektiivinen kokemus, ja yksilö itse määrittelee, mikä hänelle on hyvinvointia. Pohjoismaisessa hyvinvointitutkimuksessa on usein sovellettu kolmea ulottuvuutta, jotka perustuvat Allardt (1993, 9–46) teoriaan. Ulottuvuudet ovat elintaso, sosiaaliset suhteet tai psykososiaalinen hyvinvointi sekä itsensä toteuttaminen tai mielekäs tekeminen.

2.2 Psykykinen ja sosiaalinen hyvinvointi

Keskitymme tässä tutkimuksessa hyvinvointikokemuksiin psyykkisestä ja sosiaalisesta näkökulmasta, koska niitä voidaan pitää kokonaisyhyvinvoinnin kannalta jonkin verran merkittävämpänä kuin materiaalista hyvinvointia. Psykykkisen hyvinvoinnin ollessa korkea nuoren on helpompi pärjätä materiaalisten puutteiden ja elämän muiden haasteiden kanssa (Baggio, Studer, Iglesias, Daepfen & Gmel 2017, 8–18).

Kuvio 1 Psykologisen hyvinvoinnin keskeiset ulottuvuudet ja niiden teoreettiset perusteet (Ryff 2013, 11–12).

Kuviossa 1 esitetään psykologisen hyvinvoinnin malli, joka sisältää kuusi osa-alueetta. Nämä osa-alueet määrittelevät yksilöiden kokemuksia hyvinvoinnista: 1) Itsensä hyväksyminen, 2) henkilökohtainen kasvu, 3) elämän merkityksellisyyden kokemus, 4) positiiviset ihmissuhteet, 5) oman ympäristön haltuunotto, 6) itsenäisyys. Itsensä hyväksyvillä on positiivinen asenne itseään kohtaan, he tiedostavat hyvät ja huonot ominaisuutensa ja hyväksyvät menneisyytensä. Itseensä tyytymättömät ovat pettyneet menneisyydessä, heillä on vaikeuksia hyväksyä itseään ja he usein toivovat olevansa jotain muuta kuin ovat. Henkilökohtaisen kasvuun liittyy tunne kasvamisesta ja osaamisen laajenemisesta, uusille kokemuksille avoimena olemisesta ja oman potentiaalinen löytämisestä. Oman kehityksen näkeminen lisää itsetuntemusta ja lisää eteenpäin suuntautumista. (Ryff 2013, 11–12.)

Jos henkilökohtaisen kasvun kokemus on heikkoa, elämä voi tuntua juuttuneen paikalleen. Kehitystä ja osaamisen laajenemista ei juurikaan tapahdu, ja elämää leimaa tylsyys ja kyvyttömyys muodostaa uusia ajattelu- tai käytösmalleja. Elämänsä merkitykselliseksi kokevilla on tavoitteita ja päämääriä. He näkevät menneisyyden ja nykyisyyden merkityksellisinä ja pitävät kiinni uskomuksista, jotka vahvistavat tätä kokemusta. Yksilöt,

jotka kokevat elämän merkityksettömänä, asettavat itselleen vähemmän tavoitteita. Heitä puuttuu suunta ja elämälle merkitystä antavat uskomukset. (Ryff 2013, 11–12.)

Positiiviset, lämpimät ja luottamukselliset ihmissuhteet vahvistavat valmiuksia muodostaa terveitä ihmissuhteita: huolehtia toisista, kokea empatiaa, kokea hellyyttä ja läheisyyttä ja ymmärtää ihmissuhteita monisyisesti. Läheisten ihmissuhteiden puuttuessa kokemukset ihmisyydestä jäävät vaillinaiseksi. Voi olla vaikea luottaa toisiin, ymmärtää heitä ja tehdä ihmissuhteissa vaadittavia kompromisseja. (Ryff 2013, 11–12.)

Oman ympäristön haltuunotolla psykologisen hyvinvoinnin mallissa tarkoitetaan tapaa, jolla yksilö hallitsee ja ottaa käyttöönsä ympäristönsä tarjoamia resursseja. Jos ympäristön haltuunotto on tehokasta, hän hyödyntää ympäristönsä tarjoamia mahdollisuuksia omien tarpeidensa ja arvojensa mukaan. Jos ympäristön haltuunotto on vajavaista, yksilöllä saattaa olla vaikeuksia selviytyä jokapäiväisestä elämästä. Hän ei ole tietoinen ympäristönsä tarjoamista mahdollisuuksista ja kontrollin tunne on heikko. Itsenäisellä yksilöllä on kyky toimia itseohjautuvasti, hän pystyy vastustamaan sosiaalista painetta ja säätelemään käyttäytymistään. Hänellä on myös kykyä arvioida itseään sisäiseen arvomaailmaansa nojaten. Epäitsenäisyyteen taas kuuluu toisten odotusten mukaan eläminen, vaikeudet tehdä päätöksiä ja sosiaaliseen paineeseen mukautuminen. (Ryff 2013, 11–12.)

Psykologisen hyvinvoinnin lisäksi yksilön hyvinvointia voidaan tarkastella laajemmin psykososiaalisuuden kautta. Psykososiaalisuudella tarkoitetaan kaikkia niitä vuorovaikutuksellisia tekijöitä, jotka vaikuttavat yksilön elämään ja persoonallisuuteen. Sosiaaliset suhteet ja ympäröivä yhteiskunta muodostavat yksilön kokemusmaailman perustan. Persoonalliset ominaisuudet kuten ajattelutapa, tunne-elämä, sosiaalinen käyttäytyminen ja elämäntyyli toimivat vuorovaikutuksessa yksilön ja sosiaalisen ympäristön välillä. Psykososiaalinen hyvinvointi on vaihteleva ja jatkuvasti muuttuva ominaisuus yksilön elämässä. Se on riippuvainen yksilön ja sosiaalisen ympäristön keskinäisestä vuorovaikutuksesta ja se vaatii vastavuoroista mukautumista toimiakseen. (Bartley, Lahelma & Martikainen 2002, 1091–1093.)

Sveitsin Lausannessa teetetyssä Emerging adulthood-tutkimuksessa, jossa tutkittiin 18–25-vuotiaiden, aikuisuuteen kasvavien nuorten miesten kokemuksia psykososiaalisesta hyvinvoinnista, psykososiaalista hyvinvointia määriteltiin seuraavien osa-alueiden kautta: Aikuisuuden mittarit eli materiaallinen hyvinvointi ja sitä kautta saavutettu asema (yhteiskunnallisesti ja ihmissuhteissa), psyykkinen hyvinvointi, joka käsitti kokemukset

hyvinvoinnista ja mielenterveydestä sekä sosiaalinen hyvinvointi, johon kuului ihmissuhteet ja niistä saatu tuki. Tutkimuksessa havaittiin suurempi yhteys psyykkisen terveyden ja sosiaalisten suhteiden kautta koettuun hyvinvointiin, kun perinteisiin materiaalisen menestyksen mittareihin. Yhtenä psykososiaalisen hyvinvoinnin ulottuvuutena tutkimuksessa käsiteltiin uusien asioiden kokemista ja oman identiteetin etsimistä kokemusten kautta. Nuorilla, joilla käsitys omasta itsestä oli heikompi, tätä havaittiin vähemmän, jolloin myös kokemus omasta tyytyväisyydestä ja hyvinvoinnista jäi heikommaksi. (Baggio ym. 2017, 8–18.)

2.3 Hyvinvointia tuottavat ominaisuudet

Minäpystyvyydellä tarkoitetaan yksilön uskomuksia tai arvioita omista kyvyistään suoriutua erilaisista tehtävistä. Minäpystyvyys suuntautuu myös minäkäsitystä enemmän tulevaisuuteen, ja määrittelee yksilön uskoa selvitä tulevaisuudessa. Minäkäsityksen tavoin myös minäpystyvyys muodostuu aikaisempien kokemusten tulkinnoista. Minäpystyvyys ei ole pysyvä käsitys, vaan arviot omasta selviytymisestä voivat muuttua myönteisten kokemusten ja taitojen kehittymisen tuloksena. Onnistumisen kokemukset ovat tärkeitä minäpystyvyyden tunteen vahvistamisessa, kun taas jatkuvat epäonnistumiset heikentävät minäpystyvyyden kokemista. (Bandura 1986, 1997; 3–11, 54–59, Bong 2003, 1–40.)

Resilienssi (toipumiskyky) on vastustuskykyä riskitekijöille, jotka uhkaavat psykososiaalista hyvinvointia. Resilienssi ei ole vain joustavaa palautumista toimintaan, vaan myös kykyä ylläpitää sopeutumista auttavaa käyttäytymistä, toimintakykyisyyttä. Resilientti ihminen osallistuu aktiivisesti elämän tapahtumiin ja hänellä on kykyä nähdä vastoinkäymiset ja vaikeudet osana elämäkokemusta. (Poijula 2018, 16–19.)

Henkilö, jolla on hyvä resilienssi pystyy toimimaan, olemaan toiveikas ja inspiroitunut jopa sekasortoisissa tilanteissa. Hänellä on kykyä suhtautua rennommin tuleviin haasteisiin ja odottamattomiin tapahtumiin. Resilientti ihminen ottaa vastaan tilanteet sellaisina kuin ne ovat eikä murehdi tulevaa tai pelkää pahinta. Negatiivisuus voi helposti värittää ajatukset, odotukset ja asenteet tulevaisuutta kohtaan, jolloin sisäinen puhe ja huomion kohdistaminen tärkeisiin ja oikeisiin asioihin voi himmetä. Resilienssiä ammennetaan myönteisistä kokemuksista. Mitä enemmän henkilöllä on toipumiskykyä sitä helpommin hän löytää tilanteista myönteisiä tekijöitä ja tunteita. Tämä myös osaltaan kehittää eteenpäin henkilön omaa resilienssiä. Hyvä toipumiskyky ei kuitenkaan tarkoita sitä, että negatiiviset tunteet lakaistaan pois ja niitä ei huomioida tai sallita näkyä, vaan negatiiviset tilanteet, tunteet ja

asiat kohdataan myönteisten voimavarojen kautta. Hyvän resilienssin omaava henkilö antaa negatiivisten tunteiden tulla, mutta hänellä on luotto siihen, että ne laimenevat ja heillä on tarvittavat kyvyt niiden säätelyyn, eli kalibroimiseen. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 40–41.)

2.4 Hyvinvointia tukeva ohjaus

Lapset ja nuoret hakevat tunnustusta ihmisarvolleen ja siihen ei riitä vain ajatuksen tasolla kunnioittaminen ja arvostaminen, vaan se tulee osoittaa teoin, sanoin ja elein. Myönteisessä tunnistamisessa keskeisenä ideana on arvokkuuden ja osallisuuden kokemusten vahvistaminen arkiympäristöjen käytännöllisenä periaatteena. Erityisen työmenetelmän tai toistettavan ajatusmallin sijaan myönteinen tunnistaminen on *näkökulma*, *asenne* ja *toimimisen tapa*, jossa nuori kohdataan aidosti hänestä kiinnostuneena ja hänen yksilölliset vahvuutensa tunnistaen. (Häkli, Kallio & Korkiamäki 2015, 11.)

On tärkeää pystyä tunnistamaan nuoren voimavarat, mielenkiinnon aiheet ja kohdata nuori yksilönä. Myönteisessä vahvistamisessa vältetään heikkouksien ja vaikeuksien korostamista sekä leimaamista. Pyritään löytämään asioita, jotka nuori kokee tärkeiksi ja korostetaan niihin liittyviä onnistumisia. Toinen hyvin tärkeä myönteisen tunnistamisen määränpää on saada nuori kokemaan olevansa aktiivinen yhteisönsä jäsen. Hänet tunnistetaan sellaisena kuin hän on, mutta nuori myös tunnistaa muut yhteisönsä jäsenet. Aktiivisen toimijuuden kautta pystytään ehkäisemään syrjäytymistä. (Häkli ym. 2015, 21–22.)

Myönteisessä vahvistamisessa pyritään toimimaan arkiympäristössä, jossa lapset ja nuoret tavanomaisesti viettävät aikaa. Arkiympäristöt ovat paikkoja, joissa tapahtuu monenlaista tunnistamista, se voi olla oikeaan osuvaa tunnistamista, tunnistamatta jättämistä sekä väärin tai kielteisesti tunnistamista. Nämä ominaisuudet tekevätkin arkiympäristöstä luontevan paikan aktiiviselle ja myönteiselle tunnistamiselle. (Häkli ym. 2015, 22)

Kaikki nämä yllä mainitut ominaisuudet tuottavat kokonaisvaltaista hyvinvointia henkilölle, mutta jos ne uupuvat tai ovat heikkoja, voiko henkilö silti saada hyvinvointia tuottamistoiminnasta, tässä tapauksessa käsitöiden tekemisestä? Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kokemukset psykososiaalisesta hyvinvoinnista ovat keskimääräistä heikommat. Heillä on usein sosiaalisia ja mielenterveyden ongelmia. (Alanen, Kainulainen & Saari 2014, 6).

3 Käsityö hyvinvointia edistävänä toimintana

Käsityö tarkoittaa käsin tai käsissä pidettävien työkalujen avulla suoritettua työtä tai tuotetta (Anttila 1993, 10). Konkreettisen työn lisäksi käsityötä voidaan pitää ihmisyyden keskeisenä tunnuspiirteenä, jossa kädet työstävät luonnosta otettua materiaalia tarkoituksenmukaisesti. Lopputuloksessa tekijän aikomus on muotoutunut tuotteeksi, joka paljastaa tekijänsä suunnitelman ja taidot. Käsityö on myös luovaa tuottamistoimintaa, jossa materiaalin kosketeltavuus ja käsityöntekijän tietojen ja taitojen kehittyminen ovat keskeisessä asemassa (Kojonkoski-Rännäli 1998, 52–54).

Tiedollisen sisällön ja ajattelun vastapainoksi ihmisillä on tarve tehdä asioita käsillään, tarve tehdä jotakin kokonaisvaltaista ja toisenlaista kuin työssä (Venkula 2015, 8–10). Myös Kojonkoski-Rännäli (1998, 119–120) näkee ihmisellä olevan luonnostaan tarve tehdä käsillään ja toteuttaa omaa olemistaan käsityön kautta. Käsityön tekeminen auttaa ihmistä kokemaan rauhaa ja tyytyväisyyttä sekä säilyttämään tasapainon itsen ja ympäristön välillä.

Pölläsen (2004, 62–63) mukaan käsityöprosessi tai sen tuloksena valmistuva tuote voi olla itsessään terapiaa tai terapeutista toimintaa. Terapiassa käsiteltäviä aiheita voi nousta esille käsitöiden tekemisen yhteydessä tai valmis tuote voi ilmentää jotakin tunnetta, ajatusta tai mielikuvaa. Nämä käsityön herättämät asiat voivat liittyä menneeseen, nykyhetkeen tai tulevaan. Käsityön tuoma hyvinvointi terapiamuotona tai terapiavälineenä koostuu kolmesta ulottuvuudesta: käsityömateriaaleista tai tuotteista, käsityön tekijän itsehavainnoinnista ja sosiaalisesta toiminnasta.

Näkemyksistä näistä kolmesta ulottuvuudesta näkyy myös muissa alan tutkimuksissa. Käsityön määritelmässään voidaan rinnastaa käsityöprosessi ja prosessissa valmistuva tuote. Kokonaisvaltaisessa prosessissa vaikuttavat paitsi yksilön henkilökohtaiset ominaisuudet ja taidot, myös vuorovaikutus toteutusympäristöön ja yhteisöön. Sosiaaliset tekijät, yhteisön arvot ja muotokieli ovat kaikki osatekijöitä sekä prosessissa että tuotteen lopullisessa muodossa. (Anttila 1983, 37–38.) Käsityön tuloksena syntyvä tuote ilmaisee tekijänsä persoonallisuutta. Käsityöprosessin eri vaiheissa tapahtuva kehitys on osallisena ihmisen omakuvan muodostumisessa sekä itsetunnon vahvistamisessa. (Kojonkoski-Rännäli 1998, 119–120.) Käsitöiden tekeminen on sosiaalista toimintaa, sillä työskentelystä huolimatta se antaa tilaa keskustelulle ja mahdollisuuden kuunteluun. Monet käsitöiden tekijät ovatkin tottuneet kuuntelemaan radiota tai katselemaan televisiota virkkaamisen ja neulomisen

yhteydessä. Käsityö voi toimia keskusteluyhteyden avaajana, sekä rentoutumisen keinona. (Huotilainen & Peltonen, 2017, 176.)

Konkreettisesti käsitöiden tuottama hyvinvointi on havaittu aivotutkimuksissa. Niissä on huomattu että tunto-, liike- ja näköalueet kattavat suuren osan aivokuoren pinta-alasta. Juuri näitä alueita tarvitaan käsitöitä tehtäessä. Käsillä tekeminen hyödyntää myös aivojen kykyä keholliseen kognitioon. Kehollisessa kognitiossa henkilö yhdistää jonkin tekemisen fysiologiseen tilaan ja sen avulla voi tietoisesti laskea ylivirittynyttä vireystilaa. Henkilö voi tarkoituksenmukaisesti tehdä jotain itselleen mieluisaa rauhoittaakseen itseään, kuten lämmittää mökkisaunaa, leipoa, silittää vaatteita tai tehdä käsitöitä. (Huotilainen & Peltonen 2017, 175–176.) Myös flow-kokemuksessa yhdistyvät sekä keholliset että kognitiiviset prosessit. Flow:n aikana tekijä saattaa kadottaa ajantajun sekä unohtaa arkiset huolet ja murheet. Käsitöiden tekijöillä on tehdessä mahdollista kokea flow-kokemuksia myös pelkän materiaalin koskeminen tai valmiin työn näkeminen voi edistää flow-tunteen saavuttamista. Flow-kokemuksella tarkoitetaan tilaa, jossa ihminen uppoutuu täysin tekemiseen ja unohtaa ulkopuolisen maailman. Henkilö saavuttaa nautinnollisen tilan työskennellessään. (Pöllänen, 2012, 225; Whalen 1998, 23–24.)

Käsityö voidaan nähdä elementtinä, jonka tekeminen auttaa elämän hallinnassa ja on apuna vaikeiden asioiden kohtaamisessa. Joillekin tekijöille käsityö antaa voimaa hidastaa elämäntahtia ja mahdollisuuden nauttia tekemisestä. Toisille käsityön tekeminen voi puskea tilaa positiivisille tunteille ja ajatuksille negatiivisten sijaan. (Pöllänen & Kröger 2000, 72.)

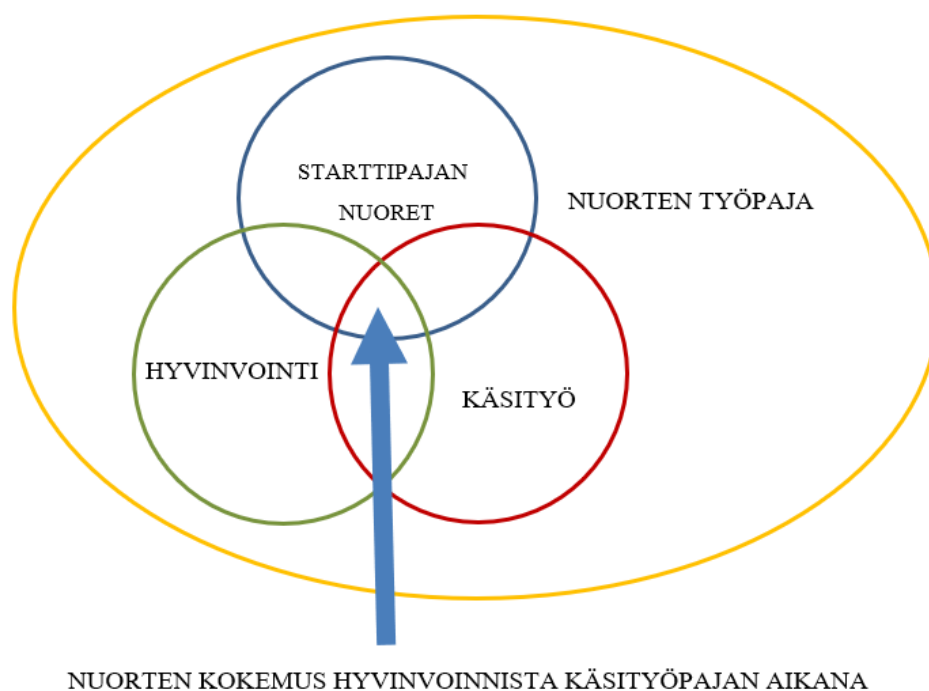
Käsityö voi toimia käsityöharrastajan voimavarana yksilöllisten tavoitteiden mukaan. Käsityö voidaan nähdä hyödyllisenä toimintana, viihteenä sekä haasteellisten elämäntilanteiden tukena ja mielenrauhan tuottajana. Käsityössä on sekä kehollisia että tajunnan kautta mahdollistuvia hallintakeinoja. Käsityö voi tuottaa tekijälleen tunnetta elämänhallinnasta, ja näin lisätä turvallisuuden ja tasapainoisuuden tunnetta. (Pöllänen 2006, 75.) Käsityön voidaan nähdä myös merkityksellisenä yksilön oman kokemusmaailman kautta, henkisen pääoman kartuttajana. Käsityöt voivat tarjota jotain pysyvää, joka tuottaa mielihyvää, kykyjä olla luova ja ilmaista itseään. Käsitöiden tekemisellä on potentiaalia tarjota myös henkistä hyvinvointia, arkisemmin viihtymistä. (Anttila 1993, 10.)

Kaiken kaikkiaan käsitöiden tekijät antavat erilaisia merkityksiä työlleen. Sekä fyysinen työ että tuotteen valmistaminen voivat tuottaa erilaisia merkityksiä tekijälle. Käsityö voi olla kulttuurin tai perinteiden säilyttämistä, terapeutista toimintaa, luovuuden ja itsensä

toteuttamisen väline sekä hyvinvoinnin tuottaja. Käsitteet voivat auttaa myös elämän hallinnassa, sekä lisätä tyytyväisyyttä ja itsearvostusta. Yksilön on hyvä tiedostaa millaisia merkityksiä käsitteet hänen elämäänsä antaa. (Pöllänen 2012, 221–226; Nelson, Labat & Williams 2002, 22–23.)

4 Tutkimuksen viitekehysmalli ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostuu teoriaosuuden keskeisistä käsitteistä ja niiden suhteista toisiinsa. Tutkimuksen aihe koostuu kolmesta tekijästä: Käsityö, starttipajan nuoret ja hyvinvointi. Nuorten työpaja toimii yhdistävänä tilana, jossa tutkimuksen osatekijät toimivat.

Kuvio 2 Tutkimuksen viitekehysmalli.

Kuviossa 3 esitetyssä viitekehysmallissa käsityö merkitsee käsityötä hyvinvointia tuottavana toimintana, johon sisältyy sekä yksilölliset kokemukset, että käsityön tekemiseen liittyvä sosiaalinen vuorovaikutus. Käsityöt voivat tarjota mielihyvää ja henkistä hyvinvointia yksilön tarpeiden mukaan (Anttila 1993, 10). Sosiaalisesti käsityö voi avata keskusteluyhteyksiä ja toimia vuorovaikutuksen välineenä (Huotilainen & Peltonen, 2017, 176).

Tutkimuksen viitekehysmallissa tutkimusjoukkona on starttipajan nuoret. Nuoret ovat usein syrjäytyneitä työ- ja opiskelupaikkaa vaille olevia nuoria. Heillä ilmenee haasteita arjen taidoissa ja elämän hallinnassa. (Hannila-Niemelä, Oulasvirta-Niiranen & Pietikäinen 2015, 9–16.) Aiemmin tutkimuksia ei ole suoraan kohdistettu starttipajalla oleviin nuoriin.

Hyvinvoinnin aspekteista korostamme erityisesti psykososiaalista hyvinvointia, koska toimimme nuorten työpajan sosiaalisessa ympäristössä (Bartley ym. 2002, 1091–1093). Malli

psykologisesta hyvinvoinnista sopii tutkimukseemme, koska se käsittelee yleisesti psyykkistä hyvinvointia tuottavia tekijöitä, ja perustelee samalla nuorten työpajatoimintaa. Nuorten työpajatoiminnassa nuorille pyritään antamaan hyviä kokemuksia ja sitä kautta keinoja löytää omia vahvuuksiaan, lisätä heidän tunnettaan oman elämän hallinnasta ja aktiivisesta toimijuudesta omassa ympäristössään. (Ryff 2013,11.)

Tutkimuksen näkökulmasta nuorten työpaja toimii ympäristönä, jossa tutkimus toteutetaan. Nuorten työpaja on työttömille nuorille tarkoitettu työllistämismuoto, josta saa tukea niin työpaikan etsintään, kuin myös arkielämän hallintaan (Hannila-Niemelä ym. 2015, 9–16).

Tutkimuksemme tarkoitus on tarkastella käsityön tuottamaa hyvinvointia ja tuoda nuorten kokemuksia esille. Käsityön tekeminen voi toimia rentoutumisen keinona ja keskusteluyhteyden avaajana. Vaikka tutkimuksen tavoitteena on selvittää, kokevatko nuoret hyvinvointinsa lisääntyvän käsitöiden tekemisen aikana, emme ohjaajina voi ohittaa heidän henkisiä tarpeitaan, vaan meidän tulee ymmärtää, kannustaa ja auttaa heitä eteenpäin. Vain näin voimme luoda aidon luottamussuhteen nuoriin ja saada autenttista tietoa heidän kokemastaan käsityöhyvinvoinnista. Tutkimuksessamme starttipajan nuoret eivät osallistu terapeutin toimintaan, vaan tarkoitus on hyödyntää käsityön tekemiseen luontaisesti liittyviä terapeutin ominaisuuksia.

Tarkoituksena on tutkimusta toteuttaessamme ja työpajaa ohjatessamme työskennellä myönteisen tunnistamisen periaatetta noudattaen siten, että voimme omalta osaltamme antaa nuorille mahdollisuuden kasvattaa minäpystyvyyden tunnetta ja resilienssiä. Käytännössä kyse ei ole suurista asioista, vaan pyrimme olemaan ohjaustilanteissa läsnä aidosti kannustavina aikuisina, jotka keskittyvät heihin ja heidän työskentelyynsä. Negatiivisia tunteita on mahdollista laimentaa tuomalla esiin positiivisia asioita ja keskittymällä myönteisiin tekijöihin. Myös sanallistamista voi keventää niin, että virheiden ja epäonnistumisien sijaan puhutaan kömmähdyksistä ja vahingoista. Tavoitteemme oli, että nuorten käsitys omista kyvyistään muuttuisi työskentelyn aikana, ja he uskoisivat jatkossa pystyvänsä saamaan käsitöitä valmiiksi ja onnistuvansa.

Kuvio havainnollistaa tekijöiden suhdetta toisiinsa, ja niiden risteyskohtaan muodostuu tutkimuksemme aihe, nuorten hyvinvointikokemukset käsityöpajatoiminnan aikana. Tutkimuksen kontekstissa starttipajan nuoret ovat tekijöitä. Käsityö toimii tekemisen kohteena ja hyvinvointi mahdollisena kokemisena, jota nuoret saavat tehdessään käsitöitä.

Nuorten työpaja toimintaympäristönä antaa kehyksen toiminnallemme, ja pyrimme ottamaan sen huomioon kaikissa vaiheissa tutkimusta.

Tutkimus sisältää neljä tutkimuskysymystä, jotka ovat:

1. Millaisia käsityöprosesseja nuoret toteuttivat käsityöpajan aikana?
2. Millaisia tunteita käsitöiden tekeminen herättää nuorissa?
3. Millaisia hyvinvointikokemuksia syrjäytymisvaarassa olevat nuoret saavat käsityöstä?
4. Millainen yhteys käsitöiden tekemisellä on nuorten minäpystyvyyden tunteeseen?

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä kysimme, millaisia käsityöprosesseja nuoret toteuttivat käsityöpajan aikana. Tämän kysymyksen avulla tuotiin esille, mitä kukin nuori teki työpajan aikana, ja millä tavalla hän työskenteli. Kuvausten avulla pyrittiin kuvailemaan yksilöllisiä prosesseja ja sitä kautta tuomaan esille nuorten omia kokemuksia.

Toisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena on selvittää, millaisia tunteita käsitöiden tekeminen herättää nuorissa. Tämän kysymyksen avulla halusimme tarkastella, millaisia asioita nuoret kokivat työpajan aikana käsitöiden parissa, ja tuoda esille kaikenlaisia tunteita, niin positiivisia kuin negatiivisiakin.

Kolmas tutkimuskysymys vastaa kysymykseen millaisia hyvinvointikokemuksia syrjäytymisvaarassa olevat nuoret saavat käsitöistä. Tämän kysymyksen avulla pyrittiin selvittämään, millaisia hyvinvointikokemuksia nuorilla, jotka ovat nuorten työpajatoiminnan kautta mukana toiminnassa, on käsitöiden tekemisestä. Hyvinvointina voidaan pitää kaikkia käsitöiden tekemiseen liittyviä positiivisia kokemuksia. Kokevatko nuoret, joiden kokemus hyvinvoinnista on mahdollisesti keskimääräistä heikompi, saavansa hyvinvointia käsitöiden tekemisestä?

Neljännän tutkimuskysymyksen avulla halusimme selvittää, millainen yhteys käsitöiden tekemisellä on nuorten minäpystyvyyden tunteeseen. Tämän kysymyksen kautta halusimme saada tietoa siitä, oliko ohjatulla käsityötoiminnalla yhteyttä nuorten minäpystyvyyden tunteeseen, eli uskoisivatko he jatkossa pystyvänsä tekemään vastaavia käsitöitä joko ohjatusti tai itsenäisesti.

5 Tutkimuksen toteutus

5.1 Laadullinen tutkimus ja tapaustutkimus

Tutkimuksen menetelmä on kvalitatiivinen eli laadullinen ja pyrkii kuvailevan tiedon muodostamiseen. Tutkimus on case- eli tapaustutkimus ja keskittyy vain tässä mainittuun kolmen henkilön ryhmään ja heille ohjattuun käsityötoimintaan, ja on täten tilanteena ja havainnointiympäristönä ainutlaatuinen, eikä pyri tuottamaan yleistettävää tietoa vaan kuvailevaa kerrontaa. Vuorovaikutustilanteiden havainnoinnin ja nuorten kanssa toteutettujen haastattelujen avulla pyrimme tekemään johtopäätöksiä nuorten kokemasta hyvinvoinnista käsityöpajan aikana.

Tämä tapaustutkimus on strategialtaan fenomenologinen. Fenomenologiassa tutkimusote on ilmiölähtöinen eli pyritään keräämään tietoa kokemuksista ja aistihavainnoista ja niiden avulla luomaan ymmärrystä tutkimuskohteesta. Fenomenologis-hermeneuttisessa tutkimusperinteessä ihminen on sekä tutkimuksen kohteena että tutkijana. Fenomenologian keskeisiä tutkimusongelmia ovat ihmiskäsitys, eli millainen ihminen on tutkimuksen kohteena, ja tiedonkäsitys, eli miten tutkimuskohteesta voidaan saada inhimillistä tietoa. Kokemus, merkityksellisyys ja yhteisöllisyys ovat keskeisimpiä käsitteitä fenomenologisessa ja hermeneuttisessa ihmiskäsityksessä. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 31.)

5.2 Tutkimuskonteksti

Toteutimme vuoden 2022 maaliskuu-toukokuun aikana yhdentoista kerran viikoittaisen käsityöpajan nuorten työpajalla. Suunnittelimme ja toteutimme käsityöpajatoiminnan, jossa otimme huomioon nuorten toiveita tekemisen suhteen. Pajan aikana keräsimme havainnointimateriaalia tätä tutkimusta varten. Työstömenetelmäksi valikoitui kankaan kuvioimista painaen ja värjäten, sillä näillä tekniikoilla on mahdollisuus saada kokemus työn palkitsevuudesta suhteellisen nopeasti. Painetuista tai värjätyistä kankaista nuoret valmistivat itselleen sopivia tuotteita ommellen.

Ohjauksessamme painotimme positiivista palautetta, sillä monet työpajan nuorista eivät uskoneet omiin kykyihinsä ja mahdollisuuksiinsa onnistua tai oppia. Monet erityistä tukea tarvitsevat nuoret ovat tottuneet saamaan kielteistä palautetta ja heidän itsetuntonsa on sen vuoksi madaltunut. Pienillä huomionosoituksilla ja kannustuksella nuori voi tuntea itsensä merkitykselliseksi itselleen, sekä ryhmälle. Kehun ja kannustuksen tulee kuitenkin olla

autenttista, sillä nuori huomaa helposti, jos aikuinen ei tarkoitakaan sanojaan. Positiivisen palautteen myötä nuoren itsetunto alkaa korjaantua ja hän kokee, että joku uskoo häneen. (Veivo-Lempinen 2009, 204–205.)

Ennen käsityöpajan toteuttamista kävimme tutustumassa nuorten toimintaan työpajalla. Tämä mahdollisti luontevamman kohtaamisen starttipajan nuorten kanssa ja antoi hyvän pohjan luottamussuhteen rakentumiseen. Veivo-Lempinen (2009, 204) kirjoittaa, että luottamuksellisen suhteen rakentaminen nuoriin, jotka ovat tottuneet tulemaan petetyksi, on haastavaa ja vaatii aikaa. Kuitenkin aidon kohtaamisen aikaansaaminen vaatii nuoren ja aikuisen välistä luottamusta. Nuorten kohtaamiseen aikuinen tarvitsee kykyä aitoon keskusteluun ja se on mahdollista luoda toiminnan kautta, toiminta voi olla esimerkiksi leikkiä tai taidetta. Toiminnassa tekijöillä on yhteinen tavoite, tehtävä ja kysymys, joilla luodaan osallisuuden ja merkityksellisyyden kokemuksia. Tutustumiskäynneillä ensin seurasimme nuorten työskentelyä, sen jälkeen osallistuimme itse toimintaan. Viimeisellä tutustumiskerralla leikimme ja pelasimme erilaisia seuraleikkejä. Käsityöpajan toiminta pro gradu -tutkielmassa toimii sekä hyvinvoinnin, että keskusteluyhteyden luoja.

5.3 Nuorten työpaja toimintaympäristönä

Nuorten työpaja on tarkoitettu 15–29-vuotiaille työttömille työnhakijoille tai oppilaitosten työssäoppijoille. Nuorten työpaja tarjoaa työttömille nuorille työllistämistukipaikkoja sekä tukea arkielämään, tietoa avoimista työpaikoista ja opiskelumahdollisuuksista. Työpajan osastot valmistavat myyntiin tuotteita sekä tarjoavat palveluita sekä yrityksille, että yksityisille henkilöille. Eri osastoilla voi toteuttaa muun muassa seuraavia tehtäviä: Puutöitä, metallitöitä, puhtaanapitoa, ruoanlaittoa, kuvataidetta, tekstiilitöitä ja media-alan töitä. Käsitöitä työpajalla tehdään juuri asiakastöiden kautta. Asiakastyöt ovat esineiden ja huonekalujen korjaamista tai mittatilaustöiden valmistamista. Muutamia töitä tehdään myyntitarkoitukseen, ilman erillistä toimeksiantoa asiakkaalta sekä tarvittaessa kaupungin tarpeisiin. Pajan toimipisteillä työskentelee ohjaajia, joiden tehtävänä on opastaa nuoria, miten työpisteellä toimitaan. Ohjaajat perehdyttävät nuoret käyttämään laitteita ja opettavat tarvittaessa uusia taitoja. Nuorten työpajalta nuori voi muun muassa saada hygienia- tai ikärajapassin, jonka avulla työ- tai opiskelupaikan löytäminen helpottuu. (Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry.) Nuorten työpajan toimintaa ohjaa Nuorisolaki (1285/2016).

Nuorten työpajatoiminnan tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Työpajatoiminnan tarkoituksena on parantaa nuoren elämönhallintataitoja sekä edistää hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. Nuori valmentautuu tekemällä työtä tai työtoimintaa omien edellytystensä mukaan. (Nuorisolaki 1285/2016 §13.)

Nuorten työpajalla toimii starttipaja, jonka tarkoitus on auttaa ja tukea syrjäytyneitä, yhteiskunnan verkostojen ulkopuolelle ajautuneita nuoria. Starttipajan nuorilla usein työttömyys ei ole suurin ongelma, vaan heillä on myös muita arkielämää vaikeuttavia haasteita, kuten mielenterveysongelmia, sosiaalisia haasteita, päihteiden väärinkäyttöä, neurologisia poikkeavuuksia sekä elämönhallinnallisia haasteita. Nuorille tarjotaan monialaisen yhteistyöverkoston avulla tukea erilaisiin arjen taitoihin, elämönhallintaan, mielenterveydenongelmiin, yms. Kun nuori selviytyy itsenäisemmin arjen haasteista, voidaan starttipajalla auttaa työpaikan tai opiskelupaikan löytämisessä. Usein nuorille tarjotaan kevyt aloitus työntekoon tai opiskeluun, jolloin työtä tai opiskelua tehdään muutamana päivänä viikossa ja loput päivät nuori käy starttipajalla. Nuorten työpajalla nuorten kanssa toimivat yksilövalmentajat, joiden työhön kuuluu auttaa nuorta henkilökohtaisesti arkielämän haasteissa, työn etsinnässä tai opiskelupaikan löytämisessä. Työvalmentajat ohjaavat työskentelyä nuorten työpajalla. Yksilövalmentajat ovat useimmiten koulutukseltaan sosionomeja, työvalmentajilla voi olla teknisen ammattitutkinnon lisäksi nuoriso-ohjaajan koulutus tai pedagogisia opintoja. (Hannila-Niemelä ym. 2015, 9–16.)

5.4 Käsiyötoiminta intervention muotona

Psykologiassa interventiolla tarkoitetaan keinoja aiheuttaa muutoksia henkilön käyttäytymisessä, ajattelussa tai tunteissa. Interventio käsittää usein käytännöllisiä menetelmiä, joita toteutetaan vuorovaikutuksen keinoin. Olennaista interventiossa ei ole niinkään psyykkisten ominaisuuksien ja prosessien muuttaminen, vaan psykologisten keinojen vaikutus. (StuDocu 2020, 1.)

Psykiatrisessa hoidossa kädentaidollista tekemistä voidaan käyttää intervention eli puuttumisen muotona, jolloin fokus on enemmän toimintakyvyn ylläpitämisessä ja parantamisessa kuin sairauden oireiden hoidossa. Tämä voi yhdessä muun hoidon kanssa auttaa pääsemään parempiin hoitotuloksiin. Kädentaitojen harjoittamisen avulla on mahdollista saada potilas suuntautumaan enemmän tulevaisuuteen ja hallitsemaan paremmin mielenterveydellisesti vaikeitakin ajanjaksoja. (Hansen, 2020, 17–19, 31–39.)

Nuorten työpajan nuoret ja starttipajan nuoret ovat jo osaltaan intervention piirissä osallistuuessaan työpajatoimintaan. Intervention avulla heitä pyritään auttamaan muuttamaan totuttuja käytösmalleja suuntaan, joka auttaisi heitä eteenpäin elämässä; asettamaan ja saavuttamaan omia tavoitteitaan. Mitä käsitöihin suuntautunut ohjausjaksomme voisi tähän tuoda lisää? Ajatellaan, että käsitöiden tekeminen toisi konkretiaa omien tavoitteiden saavuttamiseen. Oman suunnitelman tekeminen ja työn valmistuminen ongelmanratkaisuineen voisi rohkaista kokeilemaan ja tekemään uusia asioita jatkossa.

5.5 Tutkimusaineiston kerääminen

5.5.1 Havainnointi

Havainnointia voidaan käyttää aineistonkeruumenetelmänä joko yksinään tai haastattelun lisäksi. Havainnoinnin hyviä puolia on, että sen avulla on mahdollista saada välitöntä ja suoraa tietoa tutkittavista. Havainnointi tapahtuu luonnollisissa ympäristöissä ja tilanteissa, ja voi tarjota siksi luotettavaa tietoa esimerkiksi vuorovaikutustilanteista. Havainnointia voidaan käyttää menetelmänä etenkin silloin, kun tutkitaan tilanteita, joissa tapahtumien ennakointi on vaikeaa, tai tutkittavat eivät mielellään kerro asioita tutkijalle suoraan. (Hirsjärvi ym. 2004, 201–203.)

Työskentelyn aikana aineistoa hankittiin havainnoimalla nuoria. Havainnointi kohdistui nuorten käytökseen ja työskentelyyn yksin ja ryhmässä, ja kirjattiin ylös jokaisen ohjauskerran aikana ja päätteeksi. Havainnointimateriaali kerättiin tutkijoiden reflektiivisten päiväkirjamerkintöjen muodossa. Havainnot noudattivat hyvinvointiin ja sen kokemiseen liittyviä teemoja, mutta myös muita aiheita kirjattiin sen mukaan, mitä työskentelyn aikana ja keskusteluissa tuli esille. Jokaisen kerran päätteeksi nuorilta kysyttiin lyhyt palaute päivän työskentelystä ennalta mietityn teeman mukaan.

Tutkittavat havainnot voidaan kohdistaa tapahtumiin, käyttäytymiseen tai fyysisiin kohteisiin. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkijalla on aktiivinen rooli havainnoitavassa toiminnassa. Ei-osallistuvassa havainnoinnissa tutkija pitäytyy tapahtumien sivussa keskittyen havainnointiin. Havainnointi voi olla systemaattista ja standardoitua eli pitkälle strukturoitua ja jäsenneiltyä, tai se voi olla ei-systemaattista, jolloin se on strukturoimatonta, joustavaa ja väljää. Strukturoidussa havainnoinnissa tutkija on jäsentänyt ongelmansa ennen varsinaista havainnointia ja laatinut sitä varten tutkimusongelman mukaisia luokitteluja. Strukturoitu

havainnointi vaatii, että tutkittavasta ongelmasta on jo olemassa tietoa, jonka perusteella voidaan päättää mitä havainnoidaan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 59–60.)

Tässä tutkimuksessa harjoitettiin osallistuvaa havainnointia, sillä olimme itse läsnä ja aktiivisina ohjaustilanteissa. Meitä oli kuitenkin tilanteissa kaksi, jolloin toisen oli mahdollista jättäytyä opetuksesta enemmän sivuun, ja keskittyä havainnointiin ja havaintojen kirjaamiseen. Havainnointitapa oli puolistrukturoitu, sillä meillä oli etukäteen valmistellut kysymykset, joita kysyimme työskentelyn lomassa, mutta olimme avoimia myös muille aiheille, joita nuoret nostivat esiin. Havainnointi valikoitui osaksi tätä tutkimusta, koska ajattelimme tällä tavoin saavamme lisää tietoa kysymyksistä, joihin nuoret eivät osaa tai halua vastata. Havainnointi myös jakautui pidemmälle ajanjaksolle, ja tuotti tietoa jokaisen nuoren läpikäymästä prosessista eri tavalla kuin jokin yksittäinen kysymys.

Havainnoivassa tutkimustavassa on muutamia asioita, jotka tutkijan pitää ottaa huomioon. Havainnointi on subjektiivista ja valikoivaa, ja huomion kohteet vaihtelevat yksilön mukaan. On tiedostettava miten havainnoijan ennako-oletukset, aikaisemmat kokemukset, mieliala ja vireystila vaikuttavat havainnointiin. (Eskola & Suoranta 1998, 102–103.) Havaintojen valikointi on kuitenkin tarpeellista havainnointimateriaalin määrän rajaamiseksi. Tutkijan tulee keskittyä tutkimuskysymysten kannalta oleellisiin havaintoihin. Havainnoijan tulee myös huomioida tutkittavien ei-kielellistä viestintää, eli eleitä ja ilmeitä, ja samalla varoa virheellisiä tulkintoja. (Anttila 1996, 218–224.)

5.5.2 Haastattelut

Haastattelun ongelmakohtina voidaan pitää haastattelumuodon mukaan saadun materiaalin luotettavuutta. Vapaa haastattelu saattaa tuottaa liikaa epäolennaista materiaalia, ja strukturoitu haastattelu saattaa johdatella haastateltavaa liikaa tiettyyn suuntaan, jolloin olennaista tietoa voi jäädä saamatta. Hyvän tuloksen saavuttamiseksi haastattelijan tulee kyetä luomaan välitön ja levollinen keskusteluilmapiiri sekä osoittaa olevansa kiinnostunut, mutta pysyä asiallisena. Hyvä haastattelu edellyttää aktiivista ja eläytyvää kuuntelutaitoa. Haastattelijan tulee pysyä puolueettomana ja välttää tuomasta omia mielipiteitään esille. Tämän lisäksi haastattelijan tulee muistaa vaitiolovelvollisuutensa ja toimia haastattelussa rohkaisevasti, mutta tavalla, joka ei osoita sympatiaa tai antipatiaa haastateltavaa kohtaan. (Soininen & Merisuo-Storm 2009, 138–139.)

Havainnoinnin lisäksi tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä oli yksilöhaastattelut, jotka pidettiin käsityöpajan jälkeen. Kaksi haastattelua äänitettiin ja yksi kirjattiin käsin.

Haastatteluja varten nuoret kutsuttiin yksitellen erilliseen tilaan, ja toinen meistä kysyi kysymykset, ja toinen toimi kirjaajana/nauhoittajana. Yksilöhaastatteluissa kysytyt kysymykset ovat nähtävissä liitteessä 2.

Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituna. Kysyimme etukäteen päätettyjä kysymyksiä tietyssä järjestyksessä, mutta pysyimme avoimina myös huomioille, joita haastateltavat toivat esille. Haastattelun kysymykset muotoiltiin ohjauskertojen aikana esille tulleiden aiheiden pohjalta osittain teoriaan pohjaten. Kysymykset olivat pääasiassa muodoltaan avoimia, jotta haastattelutilanteesta saataisiin mahdollisimman keskustelunomainen, ja se tuottaisi enemmän kuvailevaa kerrontaa. Haastattelua haluttiin käyttää aineistonkeruumenetelmänä, koska halusimme tuoda tutkittavien mielipiteitä ja kokemuksia esille, ja koimme, että paras tapa tähän oli kysyä asioita suoraan heiltä itseltään.

5.6 Sisällönanalyysi

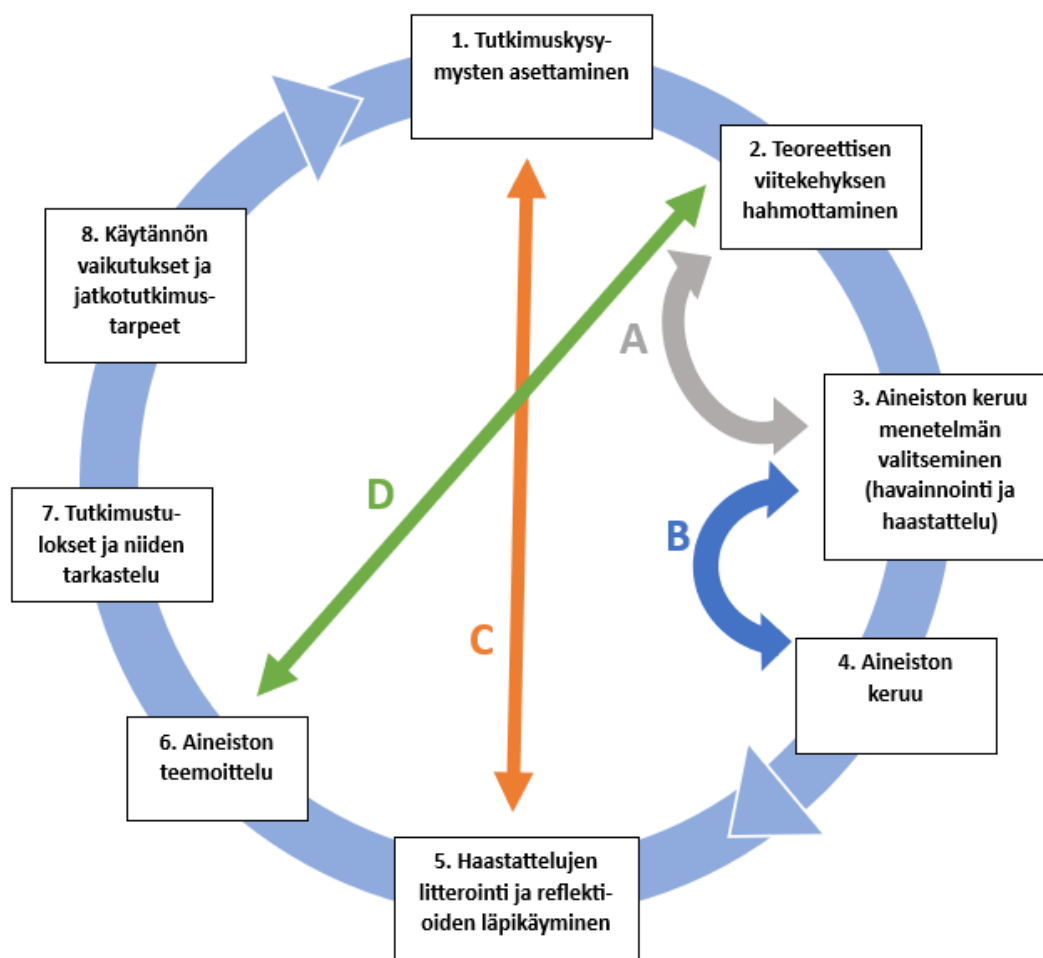
Tutkimuksen sisällönanalyysi on teoriaohjaavaa. Käytännössä hyödynsimme tutkimusaineistoa siten, että käytimme analyysissä etukäteen teoriasta johdettuja teemoja, mutta olimme avoimia myös tutkimuksen edetessä esiin tuleville uusille aiheille.

Aineistolähtöisessä analyysissä pyritään luomaan tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus, jonka aihealueet tai teemat eivät ole etukäteen tiedossa. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 82.) Tutkimusten pohjalta muodostettujen tukikysymysten muodossa meillä oli kuitenkin tiettyjä aihealueita, joihin huomiomme kiinnittyi ja joista pyrimme saamaan lisää tietoa. Aineiston analyysiä ohjaa teoreettinen pohja. Teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä voidaan pyrkiä ratkaisemaan aineistolähtöisen analyysin ongelmia, joita voivat olla esimerkiksi aineiston runsaus tai epäjohdonmukaisuus. Teoriaohjaavassa analyysissä on teoreettisia kytkeitä siten, että teoria voi toimia apuna, mutta analyysi ei pohjautu suoraan teoriaan. Myös teoriaohjaavassa analyysissä analyysiyksiköt valitaan aineistosta, mutta siinä aikaisempi tieto ohjaa analyysia. Analyysistä on tunnistettavissa aikaisemman tiedon vaikutus, mutta aikaisemman tiedon merkitys ei ole teoriaa testaava, vaan paremminkin uusia ajatusuria aukova. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 83–86.)

Tutkimuksessamme opetuskerroilla ja haastatteluissa saatu materiaali kirjattiin ylös, ja aineistosta etsittiin toistuvia teemoja ja yksittäisiä mainintoja eri aihepiireistä. Päähuomio havaintojen luokittelussa oli tuntemusten kuvailussa, ja aineistosta etsittiin erityisesti siihen

liittyviä sanoja. Havaintoja luokiteltiin kategorioihin kolmen pääteeman mukaan, jotka olivat teoriamme ja aineistosta muodostetun kokonaiskuvan mukaan käsityön tuottama hyvinvointi, tekemisen tuottamat tuntemukset ja minäpystyvyys. Havainnoista ja haastatteluista saatuja asiasanoja taulukoitiin teemojen mukaan, ja niitä tulkittiin sen mukaan, mitkä havainnot toistuivat ja mitkä vastaukset korostuivat haastatteluissa. Myös yksittäisinä esiintyviä havaintoja tai vastauksia tuotiin esille ja niiden merkitystä pohdittiin. Nämä tulokset ovat koottuna taulukoissa 1, 2 ja 3. Tutkimusmateriaalin analysoinnin periaatteena oli varmistaa, että nuorten oma ääni ja omat kokemukset tulevat esille parhaalla mahdollisella tavalla, ja tämä toteutettiin siten, että osa haastatteluista litteroitiin kerronnalliseen muotoon ja osa tuotiin esille suorina lainauksina nuorten puheesta.

A Haastattelukysymysten muotoutuminen teorian perusteella.

B Haastattelukysymysten muokkaaminen aineiston perusteella.

C Tutkimuskysymysten tarkempi jäsentäminen.

D Aineiston teemojen tarkentaminen ja koettelu suhteessa teoriaan.

Kuvio 3 Tutkimusprosessin ja analyysin vaiheet. Laadullisen tutkimuksen eteneminen tutkimuskysymysten asettamisesta raportointiin. Edestakaiset nuolet osoittavat analyysin kulkua vaiheiden välillä.

Kuvio 3 osoittaa tutkimusprosessin ja analyysin vaiheet ja se mukaillee Ruusuvuoren, Nikanderin ja Hyvärisen (2010, 12) mallia. Kuviossa analyysin vaiheet on osittain eroteltu toisistaan, vaikka todellisuudessa ne limittyvät toisiinsa ja analyysin edetessä palataan aikaisempiin kohtiin niitä edelleen arvioiden ja tarkentaen. Tutkimuksen vaiheet eivät siis seuraa toisiaan kronologisesti. (Ruusuvuori ym. 2010, 12.) Kuviossa 3 eri osien välillä kulkevat nuolet, osoittavat edestakaista kulkua analyysin edetessä. A nuoli kuvaa

haastattelukysymysten muotoutumista teoriaa hyödyntäen. B taas havainnollistaa tutkimuskysymyksiä muokkaamista havainnointiaineiston pohjalta. Seuraava nuoli C osoittaa tutkimuskysymysten jäsentämistä teoriaan ja aineistoon nojaten. Viimeinen nuoli D kuvaa aineistosta nousseiden teemojen tarkentamista ja koettelua suhteessa teoriaan. Havaintojen toistuvuuden ja haastatteluvastausten perusteella etsittiin merkittävimpiä teemoja, jotka tukivat tutkimuskysymysten määrittelyä. Vuoropuhelua ja vertailua aineistoyksiköiden välille muodostui siitä, että havainnot kerättiin pitkän ajan kuluessa, kun taas haastattelut toteutettiin lyhyessä ajassa. Aineiston keräämisen jälkeen tarkastelimme aineistoja suhteessa toisiinsa, ja etsimme niistä yhtäläisyyksiä ja eroja.

5.7 Tutkimuksen eteneminen

Tutkimus toteutettiin nuorten työpajalla ja siihen osallistuivat halukkaat nuoret starttipajalta. Tutkimukseen osallistui kolme nuorta. Ennen tutkimuksen aloittamista nuoria informoitiin tutkimuksesta ja heille kerrottiin mitä tietoja heistä kerätään, ja että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista, ja koska tahansa on mahdollisuus kieltäytyä osallistumisesta ja lopettaa tutkimukseen osallistuminen. Tutkimusta varten pyysimme nuorilta kirjallisen suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta (Liite 6).

Työskentely tapahtui nuorten työpajan tiloissa ja käytössä oli heidän materiaalejaan. Työskentelyä ei kuvattu, äänitetty tai nauhoitettu, vaan tilanteissa ilmi tulleet asiat kirjattiin muistiin aina jommankumman tutkijan puolesta. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina työpajan loputtua ja niistä kaksi äänitettiin ja yksi kirjattiin käsin. Äänittämistä varten pyydettiin haastateltavilta lupa.

Työskentelyä varten valmistettiin jakso- ja tuntisuunnitelmat, jonka mukaan työskentelyä toteutettiin, muutamissa tilanteissa suunnitelmaa muokattiin (Liite 1). Sellaisia tilanteita oli muun muassa sairastumiset, teemapäivät ja nuorten jaksaminen. Toimimme käsityöpajan ohjaajina koko työpajan ajan välillä päävastuuta ohjaamisessa vaihdellen. Ohjaajan roolissa pyrimme toimimaan myönteisen tunnistamisen kautta ja autoimme nuoria tarvittaessa pääsemään yli negatiivisista tuntemuksista ja haasteista työskentelyn lomassa.

Tutkimusjoukkomme kanssa työskentely vaati erityistä sensitiivisyyttä ja heidän tilanteensa huomioon ottavaa tutkimustapaa, jonka vuoksi emme käyttäneet havainnoin apuna videokameraa tai äänitallenteita. Dokumentoimme havainnointia tukikysymysten ja niiden pohjalta tehtyjen muistiinpanojen muodossa, ja tämän tueksi toteutimme yksilöhaastatteluja

ryhmään osallistuneiden nuorten kanssa. Muodostimme yhtenäisen toimintatavan työpajalla ja kysyimme nuorilta käsityön tekemiseen, hyvinvointiin ja omiin tuntemuksiin liittyvistä aiheista, joita oli edeltävillä kerroilla noussut keskusteluissa esiin.

Kysymysten aihepiirien pohjana käytimme Lundin yliopistossa vuonna 2020 tehtyä tutkimusta luovien aktiviteettien käytöstä intervention keinona mielenterveyskuntoutujille, sekä suomenkielisten- ja kulttuuristen kysymysten muotoilemisen tukena käytimme käsitöihin ja mielenterveyteen liittyvää opinnäytetyötä sekä käsityön ja psyykkisen hyvinvoinnin yhdistävää pro gradu -tutkielmaa (Krapa 2018; Sormunen 2011; Hansen 2020, 31–39). Työskentelyn lomassa esitetyt kysymykset olivat lyhyitä ja yksiselkoisia, joihin riitti lyhyt vastaus. Havainnoinnin ja tukikysymysten lisäksi teimme tutkimukseen osallistuneiden nuorten kanssa yksilöhaastattelut, joissa kysyttiin avoimempia ja laajempia kysymyksiä.

Analyysi toteutettiin taulukoimalla havaintoaineistosta ja haastatteluista kerätyjä teemoja. Jokaiselle nuorelle luotiin oma taulukko, johon kerättiin hänen toimintaansa luonnehtivia sanoja. Haastattelut taulukoitiin haastattelukysymysten mukaan ja niistä kirjoitettiin lyhyet yhteenvedot. Lisäksi jokaisesta ohjaukserrasta kirjoitetusta reflektiosta kerättiin teemasanoja, ja ne luokiteltiin samaa tarkoittavien tai samankaltaisten sanojen kanssa yhteen muodostaen kategorioita. Taulukoita luotiin tarkastellen sekä ajallista jatkumoa, että kokonaisuutta jokaisen nuoren kannalta. Analyysissa kiinnitimme huomiota esimerkiksi siihen, kuinka monta kertaa jokin sana toistui havainnoissa, vai esiintyikö se vain yhden kerran.

Aineistoa tarkasteltiin sekä ennalta tiedettyjen teemojen valossa, että ilman ennakkokäsityksiä. Ohjauksertojen aikana ja päätteeksi kirjoitettuihin reflektioihin on kuitenkin osittain vaikuttanut omat käsityksemme aiheesta, ja mitä pidimme tutkimuksen kannalta tärkeänä. Tämän vuoksi pyrimme reflektioissa havainnoimaan usein myös yleistä tunnelmaa, vireystilaa ja monia nuorten itse esille tuomia asioita.

Tutkimuksemme on pääasiassa aineistolähtöinen, mikä tarkoittaa, että pyrimme löytämään aineistosta paitsi yhteneväisyyksiä, myös eroavaisuuksia, jotka kertoisivat meille mitkä ovat tutkimuskysymyksemme, ja niiden vastaukset. Meitä kuitenkin ohjasi teoria, jonka pohjalta kiinnitimme huomiota ennalta määriteltyihin aihealueisiin kuten nuoren minäpystyvyys, hyvinvoinnin tuottaminen ja sosiaaliset suhteet.

5.8 Tutkimuksen eettiset periaatteet

Osallistuminen käsityöpajaan sekä tutkimukseen oli vapaaehtoista nuorille. Kaikki nuoret, jotka osallistuivat käsityöpajaan, eivät osallistuneet tutkimukseen. Pajaan osallistui 5 nuorta ja heistä 3 osallistui tutkimukseen. Emme kysyneet osallistujilta heidän henkilötietojaan, joten emme tiedä tarkalleen minkä ikäisiä osallistujat olivat. Kuitenkin nuorten työpaja on tarkoitettu 15–29-vuotiaille, kuten myös starttipaja, joten voimme olettaa nuorten olleen 15–29-vuotiaita.

Tutkimuksen raportoinnissa nuorten henkilötietoja ei tule esille missään vaiheessa. Työpajan sijainti pidetään myös salassa. Tutkimukseen osallistuvilta ei kerätty henkilötietoja, sillä niitä ei pidetty tutkimuksen kannalta oleellisina, ja näin haluttiin myös suojella osallistuvien nuorten yksityisyyttä. Tutkimuksessa tutkittaviin viitataan pseudonyymeillä anonymiteetin takaamiseksi.

Osallistujat allekirjoittivat kirjallisen suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta ennen työpajan alkamista. (liite 6). Suostumuksen allekirjoittamisen yhteydessä nuoret saivat myös luettavakseen tiedotteen tutkimuksesta (liite 4) ja tietosuojailmoituksen (liite 5). Lomakkeissa kerrottiin tutkimusmateriaalin käytöstä ja ilmoitettiin tutkimusmateriaalin säilytysaika. Osallistujilta kysyttiin suostumus haastatteluun, ja heille kerrottiin mahdollisuudesta tallentaa haastattelu heidän haluamallaan tavalla joko äänittäen tai käsin kirjatun. Nuorille kerrottiin myös mahdollisuudesta keskeyttää haastattelu milloin tahansa.

Osallistujien lisäksi tutkimuksen tekemisestä informoitiin nuorten työpajan starttipajan yhteyshenkilöä sekä nuorisopäällikköä kaupungin sivistystoimesta. Edellä mainituilta henkilöiltä pyydettiin myös lupa tutkimuksen toteuttamiseen. Yhteyshenkilönä nuorten työpajalta toimi starttipajan yksilövalmentaja, jolle lähetettiin sähköisessä muodossa ennen käsityöpajan alkamista alustavat haastattelukysymykset (liite 3), tiedote tutkimuksesta (liite 4), tietosuojailmoitus (liite 5), suostumus tieteelliseen tutkimukseen osallistumisesta -lomake (liite 6) ja tutkimuksen aikataulu (liite 8). Kaupungin nuorisopäällikölle annettiin sähköisessä muodossa alustavat haastattelukysymykset (liite 3), tiedote tutkimuksesta (liite 4), tutkimuslupahakemus (liite 7) sekä tutkimuksen aikataulu (liite 8).

5.9 Käsityöprosessi työpajassa

Jokaisen tutkimukseen osallistuneen nuoren käsityöprosessista on kirjattu kuvaus. Prosessien yksilöllisyyttä tuotiin esille kuvailemalla jokaisen nuoren työskentelyä erikseen. Kuvauksessa selviää, millaista nuoren työskentely oli, mitä ajatuksia työskentelyn aikana heräsi ja mitä töitä hän valmisti pajan aikana. Kuvaukset on tehty havaintomuistiinpanojen perusteella.

Kokonainen käsityöprosessi koostuu kaikista käsityön toteutukseen kuuluvista vaiheista: ideointi, suunnittelu, valmistaminen ja valmiin työn sekä työskentelyn arviointi (Opetushallitus 2023, 2). Tässä yhteydessä käsityöprosessi eroaa kokonaisesta käsityöprosessista niin, ettei valmista työtä ja työskentelyä ei varsinaisesti arvioitu. Nuoret kuitenkin arvioivat työskentelyään suullisesti heiltä kysytyjen tukikysymysten avulla. He arvioivat myös valmista työtä, sillä perusteella, vastasiko se heidän odotuksiaan.

Käsityöprosessilla tarkoitetaan siis jokaisen nuoren työpajan aikana toteuttamaa kokonaisuutta, johon sisältyy oman painokuvion ideointi, suunnittelu, kokeilut ja oman tuotteen suunnittelu ja valmistus. Tutkittavista käytetään pseudonyymia, sillä tutkimusaineisto kirjattiin täysin anonymina. Tutkittavista valikoitui käytettäväksi lyhenne T eli tutkittava, jonka lisäksi jokaiselle tutkittavalle annettiin numero 1-3.

6 Tulokset

6.1 Nuorten työpajan aikana toteuttamat käsityöprosessit

6.1.1 T1:n toteuttama käsityöprosessi

T1 valmisti käsityöpajan aikana oman kuvion painoseulaa varten, painoseulan, tyynyliinan, vetoketjullisen kantokassin sekä pussilakanan. T1:llä oli ensimmäisellä kahdella kerralla vaikeuksia valita, millaisen painokuvion seulaan tekisi. Hän selaili paljon kirjoja, joissa oli eläinten kuvia. Samanlaista valinnan vaikeutta hänellä oli muissakin aihealueissa, kuten minkä työn valitsee tai mitä värejä käyttää työssään. Kysyttäessä painokuvion valinnasta hän vastaa näin:

Ei ollut kauhean helppoo, kirjois oli paljon kuvii eri aiheista. Mä valitsin sit ne linnut, mutta muutkin kuvioaiheet kiinnostti. Sorsia näkee joka päivä kotimatkan varrella, siks valitsin ne (T1 17.3.2022).

Hän päätyi kuitenkin tekemään toisenlaisen kuvion, jossa ei näkynyt alkuperäistä eläinaihetta. Kuvio oli graafinen bändilogo. T1 ajatteli käyttää suoraan netistä tulostettua logoa, mutta keskustelun jälkeen hän päättikin kokeilla piirtää itse kuviota. Hän maalasi kuvion paperille akryylimaalilla ja oli hyvin maltamaton odottamaan, että maali kuivuisi. Föönatessaan kuvaa hän tiuhaan kyseli joko työ olisi tarpeeksi kuiva. Lopulta kyllästyminen vei voiton ja hän päätti kokeilla tehdä kuviota väriliiduilla Maijan innoittamana. T1 valmisti useamman version bändilogosta ja valitsi käytettäväksi akryyleillä maalatun paksureunaisen logon.

Seuraavalla pajakerralla T1 lähti innokkaasti työstämään seulaa, vaikka niittäus oli vaivalloista ja työlästä. Hän naureskeli ja vitsaili, ja sai sitä kautta ehkä rohkeutta tekemiseen ja voiman käyttämiseen niittipyssyn kanssa. T1 ei tuntunut pelästyvän sitä, että joutui työskentelyssä olemaan lähellä toista ohjaajaa (Maija). Pimiötyöskentelyssä T1 vaikutti innostuneelta, joskin vähän hermostuneelta. Hänelle näytettiin, miten emulsio levitetään seulakankaan toiselle puolelle, jonka jälkeen hän sai itse levittää toiselle. Seulan valmistuttua T1 pääsi kokeilemaan ensimmäistä painamista. Kuviot hän painatti tyynyliinaan. T1 sekoitti itse värin, jota halusi käyttää. Hänellä oli haasteita saada väri tasaisesti työhön, mutta päättäväisesti hän kokeili painaa samoihin kohtiin uudestaan. T1 kohtasi epäonnistumiset työssään huumorin ja positiivisuuden kautta, joten pienet kömmähdykset eivät häntä haitanneet. Työskennellessään hän puhui avoimesti erilaisista aiheista kuten ASMR:n vaikutuksista, lapsuusmuistoista ja mielenterveysongelmista.

T1:tä jännitti ompelukoneella ompeleminen, mutta oli siitä huolimatta innoissaan. T1:stä piti kädestä pitäen ohjata ompelukoneen kanssa. Hän oli varovainen ja jännittynyt, myöskään keskittyminen ei aina ollut mukana työskentelyssä. Kun tyynyliina oli valmis, hyppi T1 riemusta ja kävi kaikille näyttämässä työtä, jonka oli juuri saanut valmiiksi. Vaikka työ oli juuri valmistunut, alkoi hän pohtia mitä seuraavaksi tekisi. Nopeasti hän päätti tehdä kassin. Ensin hän pohti merimiessäkkiä, mutta sitten vaihtoi sen vetoketjulliseen kantokassiin. T1 valitsi vaalean paksuhkon kankaan kassia varten. Aluksi hän ajatteli jättävänsä kankaan vaaleaksi, mutta päättikin maalata siihen kuvioita pensselillä. T1 innostui maalaamisesta ja kuvaili työtään taulun kaltaiseksi installaatioksi. Kassin ompeleminen sujui jo selvästi paremmin kuin työskentely tyynyliinan kanssa, mutta siitä huolimatta T1 halusi, että toinen ohjaajista avustaisi koko ajan vieressä. Jälleen T1 oli innostunut tekemisestä ja keskustelunaiheet polveilivat vapaasti aiheesta toiseen. Tällä kertaa puhuttiin muun muassa kirjoista ja koulutuksesta. T1 kommentoi, kuinka hänen oli välillä vaikea keskittyä ja ajatukset poukkoilivat miljoonaan eri suuntaan.

Kuva 1 Raakelin käyttö. T1. painattaa kuvaa, ohjaajan avustuksella.

Vähitellen työskentely alkoi sujua omatoimisesti ja töitä tehtiin heti pajalle saavuttua. T1 uppoutui työnsä pariin ja ompelukoneen kanssa häntä ei enää tarvinnut niin paljoa avustaa. Riitti että enää vilkuili vierestä, kuinka ompelu sujui. Vetoketjun kanssa T1 tarvitsi apua, muuten hän pärjäsi jo ihan hyvin ompelukoneen kanssa, kunhan istui vieressä. Seuraavalla työskentelykerralla vain toinen ohjaajista oli paikalla (Maija). T1 sai sivusaumat ommeltua kassiin, mutta ei sen jälkeen enää osannut jatkaa työtä, sillä kassia oli suunniteltu ohjaajan (Charlotta) kanssa. Toisen ohjaajan kanssa he päättivät tehdä vielä pussilakanan. Pussilakanaa varten T1 pääsi käyttämään saumuria. Saumurin käyttäminen jännitti hieman T1:stä, mutta onnistui mainiosti. Työhön vielä painatettiin sama logo, joka oli painatettu tyynyliinaan aikaisemmin. T1 painoi pussilakanan yläreunaan rivin logoja ja jäi sen jälkeen pohtimaan, painaisiko lisää kuvia. Hän päätti jättää lakanaan vain yhden rivin painettuja logoja.

Viimeisellä kerralla T1 sai myös kantokassin valmiiksi. T1 iloitsi työn valmistumisesta ja kävi taas näyttämässä työtä kaikille, jotka olivat paikalla. T1 alkoi jo pohtia töitä, joita hän voisi tehdä itse kotona, sillä ompelukoneen käyttö oli sen verran alkanut sujua.

6.1.2 T2:n toteuttama käsityöprosessi

T2 valmisti käsityöpajan aikana oman painokuvion, painoseulan ja kauppakassin, tämän lisäksi hän teki painokokeiluja käsin maalaten sekä seulalla. Pajan alussa T2:n oli vaikeuksia päättää millaisen kuvan tekisi seulaa varten.

On vaikeaa tietää mitä haluais tehdä. Ei oikeen tiedä mikä kiinnostais, tai miten sitä vois käyttää (T2 17.3.2022).

Ensin hän oli ajatellut tekevänsä Mersun logon, mutta T1:n kanssa keskusteltuaan hän halusi muuttaa kuviota. Kauaa ei kulunut, kun T1 ehdotti T2:lle kuvaa ja T2 tarttui siihen epäröimättä. Myös idea siitä, millaisen työn hän tekisi, vaihtui useasti. Pussilakana vaihtui t-paitaan, jonka hän oli ajatellut tuoda kotoa. Koitimme kannustaa T2:sta muokkaamaan kuvaan jotain omaa, mutta hän ei vaikuttanut kiinnostuneelta, vaan vetäytyi hiljaisena puhelimen pariin. Toisellakin kerralla T2 vietti aikaansa puhelimen parissa. Hän oli aluksi kiinnostuneempi toisten töistä kuin omastaan, mikä toimi hänelle lopulta ehkä väylänä oman työn pariin. T1:n kannustamana T2 alkoi myös lopulta tehdä omaa työtään. T2 puhui meikeistä ja omien kasvojensa käyttämisestä ”kanvaasina”. T2 oli työskentelyssään hyvin tarkka, huolellinen ja halusi saada aikaan täydellistä jälkeä. Hänellä oli hieman vaikeuksia hahmottaa, miten seula valmistetaan ja kauanko siinä menee aikaa. Hän oli ajatellut, että työ valmistuisi muutamassa kerrassa. Se, ettei hän tiennyt tai osannut jotakin, aiheutti hänessä

epävarmuutta. Epävarmuutta hän ei tuonut suoraan esille, vaan vetäytyi ja sulkeutui, ja jäi pitkäksi aikaa työstämään työvaihetta, joka olisi muuten jo tullut valmiiksi.

Seuraavalla kerralla T2 ryhtyi heti työskentelemään ja alkoi valmistamaan seula. Hän oli vähäsanainen ja eleinen, mutta tehokas. T2 oli harjoittanut kädentaitoja ennenkin, ja se näkyi vakaisissa ja varmoissa otteissa, ja siinä, että hän vaati itseltään hyvälaatuista työnjälkeä. T2 aloitti kuvion kokeilupainot. Hän painoi kankaan laukkuun varten, ja lisäsi käsin maalaten yksityiskohtia. Virheiden sattuessa T2:lla oli omia ideoita, miten ne voisi korjata. Hän piti työskentelystä itsenäisesti omassa rauhassa. T2 kommentoi, että tällaisen työn tekeminen rauhoitti häntä, eikä hän ollut levoton kuten yleensä. T2:n työskentelyä leimasi koko käsityöpajan ajan tietynlainen omaehtoisuus. Hän oli itsenäisen työn tekijä, joka ei halunnut liikaa neuvoja. Hän ei myöskään pitänyt patistelusta.

T2 jatkoi painantatyönsä korjailua käsin maalaten. Hän oli kuitenkin väsyneen oloinen, eikä jaksanut tehdä tällä kertaa tehdä paljoa työtään eteenpäin. Hän sanoi nukkuneensa huonosti ja vetäytyi myöhemmin päivällä puhelimen pariin. Myös seuraavalla pajakerralla T2 oli väsynyt ja kassin tekeminen ei tuntunut kiinnostavan. Toiseksi viimeisellä kerralla T2 aloitti työskentelyn heti aamusta ja pääsi ompelemaan työtään. Hän oli välillä malttamaton kuuntelemaan ohjeita, mutta siitä huolimatta ompeleminen sujui hyvin. T2:lle oli tärkeää saada laadukas työ aikaan ja hän esimerkiksi korjasi oma-aloitteisesti vinot saumat.

Kassista ei ehkä tullut ihan sellainen kuin hän olisi halunnut, mielikuvat olivat olleet erilaisia työn suhteen. Kassin valmistuttua toinen ohjaaja (Maija) koitti kannustaa T2:sta aloittamaan uuden työn, mutta hän ei ollut kiinnostunut. Myöhemmin selvisi että, T2 ei halunnut/uskaltanut aloittaa uutta työtä, koska oli ollut epävarma sen suhteen, saisiko työtä valmiiksi.

6.1.3 T3:n toteuttama käsityöprosessi

T3 Valmistti käsityöpajan aikana kontaktimuovisabluunan, koristetyynyliinan ja siihen tyynyn. T3 oli tutkimuksen alussa hyvin epävarma osallistumisestaan. Osittain sen vuoksi, että ei ollut varma kevään aikatauluistaan ja osittain koska epäili omia kykyjään suoriutua tehtävistä, joita hän ajatteli tutkimukseen liittyvän. Tutkimuksen aihe kuitenkin kiinnosti häntä ja lopulta T3 halusi tulla mukaan tutkimukseen.

T3 aloitti työskentelyn etsimällä googlesta mieleistään kuvaa. Hänellä oli jo haun alussa ajatus siitä, millaisen kuvion haluaisi tehdä. Kuva oli silhuetti pupusta. Kuva, jonka T3 löysi,

oli kaunis ja yksityiskohtainen ja häntä mietitytti, voisiko kuvaa käyttää. Pienen rohkaisun jälkeen T3 uskalsi valita kuvan. Kuvasta tulostettiin suurennos, josta T3 piirsi kontaktimuoville ääriviivat sabluunaa varten. T3 halusi tehdä koristetyynyn kotiin, joten sitä varten leikattiin puuvillakankaasta sopivan kokoinen pala.

Piirtämisen jälkeen T3 varovasti leikkasi askarteluveitsellä kuviosta piirtämänsä ääriviivat. Hän oli työskentelyssään hyvin pikkutarkka ja varovainen. Laadukkaan työn tekeminen oli hänelle tärkeää ja hän uppoutui usein oman työnsä pariin. T3 työskenteli hartaasti ja pitkään kontaktimuovisabluunan parissa. Sabluunakuviot sisälsi paljon pieniä yksityiskohtia ja niiden leikkaaminen veitsellä vei paljon aikaa.

Tää on ollu jonkin verran haastavaa, mut helpottaa kun alkoi pikkuhiljaa sujumaan. Pikkutarkkaa hommaa (T3 14.4.2022).

Kahden pajakerran verran T3 työskenteli sabluunan leikkaamisen parissa. Leikattuaan kuvion hän alkoi liimata palasia yksitellen tyynyliinaan. Hänelle oli tärkeää, että kuvio on varmasti keskellä tyynyä ja että jokainen pala on oikeassa kohdassa. Työskentely ei sujunut täysin ongelmitta, sillä T3 totesi, että oli haastavaa nähdä missä läpinäkyvä kontaktimuovi oli kankaassa. T3 oivalsi, että valon heijastuksesta näki hyvin missä kohdissa paloja oli ja mihin niitä tuli laittaa. Palojen kiinnittäminen vei jonkin aikaa, mutta lopulta T3 pääsi tuputtamaan kuvion tyynyliinaan.

Seuraavalla kerralla T3 oli väsynyt, ja ei jaksanut kuin vain korjailta tuputusjälkeä työssään. T3:lla oli joitakin omia murheita ja hän oli vaisun oloinen. Viimeisellä kerralla T3 sai ommeltua tyynyliinan valmiiksi, hän teki myös tyynyn laitettavaksi tyynyliinan sisään. T3 pääsi käyttämään saumuria ja oli aika varuillaan ja jännittynyt uuden koneen käyttämisestä. Työskentely kuitenkin sujui todella hyvin T3:n peloista huolimatta. Työn valmistuttua T3 oli tyytyväisen oloinen lopputulokseen. Hän ei hyppinyt riemusta, mutta työstä puhuttaessa hän hymyili vienosti ja näytti iloiselta.

6.2 Käsityön tekemisen nuorissa herättämät tunteet

Käsitöiden tekeminen herätti nuorissa sekä positiivisia että negatiivisia tunteita. Taulukoon 1 on kirjattu tunnereaktiot, joita käsitöiden tekeminen herätti. Tunteet on lajiteltu ylhäältä alaspäin niiden havainnoissa ilmenemismäärän mukaan.

Taulukko 1 Havainnointimateriaalista kerätyt tunnereaktiot.

	<i>Positiiviset (n)</i>	<i>Negatiiviset (n)</i>
<i>Eniten</i>	Innostuminen (8)	
	Rauhallisuus (6)	
	Rentous (6)	
		Epävarmuus (5)
		Keskittymisen haasteet (5)
		Arkuus (5)
	Rohkeus (4)	
	Itsevarmuus (4)	
	Nautinto (3)	Päätöksenteon vaikeus (3)
	Flow (3)	Jännittäminen (3)
		Välttely (3)
		Motivaation puute (3)
	Onnistuminen (2)	Malttamattomuus (2)
	Valmiiksi saamisen ilo (2)	
	Tyytyväisyys (2)	
	Motivaatio (2)	
	Ajatusten tyhjeneminen (1)	Pelko (1)
<i>Vähiten</i>	Palkitsevuus (1)	

Kysyttäessä käsityön tekemisen herättämiä tunteita käsityöpajan aikana, nuoret luonnehtivat tekemistä kivaksi tai ”ihan kivaksi”. Yksi heistä sanoi tekemisen olevan mielenkiintoista, mutta välillä kamppailevansa aloittamisen vaikeuden ja motivaatio-ongelmien kanssa. Tuntemusten kuvailu jäi melko vähäiseksi kysyttäessä asiasta suoraan, laajemmin nuoret vastasivat tähän muiden kysymysten kautta. Runsaammin kuvailua tuottivat kysymykset, joissa kysyttiin murheiden unohtamisesta käsitöiden tekemisen kautta sekä siitä, miten käsitöiden tekeminen rauhoitti heitä. Murheiden unohtamisessa keskeistä oli keskittyminen mielenkiintoiseen asiaan, jolloin mieltä kuormittavat tekijät unohtuivat ainakin työskentelyn ajaksi.

No se oli semmonen, et ei tarvinnu...sit ku teki noist jotain ni sit ei tarvinnu koko ajan olla niinku miettimäs sitä et no mitä nyt on mielen päällä ku sit se kaikki fokus meni niinku siihen työhön...ja mun mielest se oli sillee ihan hyvä et sit...Siit niinku tuliki jotain et se ei ollu niin sillai hajamielist et mitäs sit, jos mä mietin sitä ja...(nauraa) (T1 9.6.2022).

Yksi nuorista näki motivoituneen työskentelyn tärkeänä murheiden unohtamisessa. Häntä motivoi se, että oli saanut itse päättää mitä tekee, ja siten koki voivansa uppoutua tarkkaan työskentelyyn.

--et se oli semmosta niin tarkkaa, et se vei sen kaiken keskittymisen, et meni kaikki muut ajatukset pois. Sai ite valita mitä tekee ja sai semmosen kuvan mistä ite tykkäs (T3 9.6.2022).

Kysyttäessä käsitöiden rauhoittavasta vaikutuksesta tekemiseen keskittyminen ja siihen uppoutuminen muut asiat unohtaen nähtiin eniten rauhoittavana, ja yksi nuori kuvaili erityisesti käsien liikuttamisen olevan rauhoittavaa.

Siihen oikein uppoutuu ja sitä olis voinut jatkaa vaan (T3 9.6.2022).

No ku se on semmonen mikä mua kiinnostaa tosi paljon, niin sit voi pistää kaiken keskittymisen siihen (T2 16.6.2022).

Kai se on just se et keskittää kaiken huomioon siihen. Tätä tehdessä keskityit siihen kuvioon ja esim. neuloessa lasket niitä silmukoita (T3 9.6.2022).

Suurimpina onnistumisen kokemuksina työpajan aikana nuoret näkivät uusien taitojen oppimisen kuten ompelukoneen käytön, sekä työn valmiiksi saamisen. Työn kesken jääminen oli voimakas pelko ja ennakkoasenne työskentelyn taustalla. Työn valmiiksi saaminen koettiin suurena helpotuksena ja positiivisena yllätyksenä. Yksi nuorista kuvaili tunnetta tosi hyväksi, ja sanoi olevansa tyytyväinen itseensä, kun oli saanut jotakin tehtyä. Yksi nuorista oli erityisen tyytyväinen nähdessään oman kädenjälkensä valmiissa työssä, ja piti omaa suunnitteluprosessiaan tärkeänä. Kysyttäessä nuorilta mikä tuntui parhaalta työskentelyssä, he nostivat esille erityisesti omien taitojen parantamisen, valmiiksi saamisen, yhdessä tekemisen ja tekemisen itsessään.

No varmaanki se et sit ku sai tota sen ompelukoneen käytön sillee niinku uudestaan...Ku aluks oli vähän sillee et miten tää nyt menee, et miten tää nyt toimii...Et kyl se siit sit alko toimimaa, niin se oli niinku semmone, et JES! (T1 9.6.2022).

Ylipäänsä että saa jotain valmiiks, niin se oli itelle semmonen että jes. Ja sit ihan konkreettisesti ompelukoneen käyttö ja semmonen et se onnistu, kun ei oo käyttänyt moneen vuoteen, et yläasteella viimeks vaiks en kyl siitä kauheesti muist. Ja sit se kuvio onnistu tosi hyvin. Et onnistu paremmin kun olisin ajatellu, ettei se falskannu (T3 9.6.2022).

Kokonaisuudessaan käsitöiden tekeminen koettiin merkityksellisenä ja mielekkäänä oman itsen kannalta. Merkityksellisyyden kokemusta lisäsi työssä onnistuminen, ylpeys

lopputuloksesta ja se, että sai tehdä mitä itse halusi. Kysyttäessä virheiden hyväksymisestä virheet nähtiin hyväksyttävänä, mutta yksi nuori toi esille virheiden pelon ja sen aiheuttaman epävarmuuden. Hän piti tärkeänä opetella lisää armollisuutta itseään kohtaan. Tunteiden ilmaisua käsitöiden kautta ei nähty suoraan mahdollisena, vaan käsityöt nähtiin enemmän positiivisia tunnetiloja tuottavana toimintana tai huomion ohjaamisena tunteista muualle. Yksi nuori näki piirtämisen enemmän mahdollisuutena suoraan tunteiden ilmaisuun.

6.3 Käsityön tekemisen yhteys hyvinvointikokemuksiin syrjäytymisvaarassa olevilla nuorilla

Nuorten työpajalla pyritään yleisesti parantamaan nuorten toimintakykyä, itsenäistymistä ja arjessa pärjäämistä. Havainnoista kerättyjä tietoja ei voi täysin erottaa nuorten työpajan muun toiminnan tuottamasta hyvinvoinnista. Taulukkoon 2 on kerätty käsitöiden tekemiseen liittyvät havainnot hyvinvointikokemuksista, jotka tehtiin nuorten työpajalla käsityöpajan aikana. Hyvinvointikokemukset olivat näkyvissä ainakin nuorten tunnetiloissa, sosiaalisen kanssakäymisen yhteydessä sekä työpajan ilmapiirissä.

Taulukko 2 Havaintomateriaalista kerätyt hyvinvointikokemukset.

	<i>Tunne (n)</i>	<i>Sosiaalinen kanssakäyminen (n)</i>	<i>Ilmapiiri (n)</i>
<i>Eniten</i>		Sosiaalisuus (12)	
		Keskustelu (12)	
	Innostuminen (8)	Tuki (8)	
		Ohjaus (8)	
	Rauhallisuus (6)		Rauhallinen (6)
	Rentous (6)		Positiivinen (6)
			Rento (6)
	Rohkeus (4)		
	Nautinto (3)	Avoimuus (3)	Flow (3)
	Iloisuus (3)		Avoim (3)
	Flow (3)		
	Onnistuminen (2)	Luottamus (2)	
	Pirteys (2)	Huomioiminen (2)	
	Valmiiksi saamisen ilo (2)	Huumori (2)	
	Tyytyväisyys (2)		
	Palkitsevuus (1)	Fyysinen kontakti (1)	Stressitön (1)
Ajatusten tyhjeneminen (1)	Läsnäolo (1)	Seesteinen (1)	
<i>Vähiten</i>	Innostuksen tarttuminen (1)	Avuliaisuus (1)	

Koko tutkimuksen ajan nuorissa oli havaittavissa erilaisia tunnetiloja ilosta suruun ja väsymyksestä innokkuuteen. Tunnetilat vaihtelivat myös päivästä toiseen ja kesken työskentelyn. Vaikka nuoren päivä oli alkanut ikävästi, saattoi se päivän aikana huojentua ja muuttua positiivisempaan suuntaan. Taulukossa 1 ensimmäisessä sarakkeessa on ilmaistuna tunteet, joita nuoret kokivat tehdessään käsitöitä.

Alkuun osa nuorista oli pajalla omiin oloihinsa vetäytyneitä ja vastaili kysymyksiin vaisusti. Työskentelyn lomassa keskusteluyhteydet alkoivat vähitellen avautua. Nuoret rentoutuivat ja alkoivat puhua vapautuneemmin omista ajatuksista, kokemuksista ja tunteista. Välillä keskustelut saivat hyvin henkilökohtaisia sävyjä ja saattoivat paljastaa arkojakin aiheita. Kommunikaation määrä lisääntyi prosessin aikana, ja huumori ja hauskanpito muodostuivat keskeiseksi osaksi työskentelyä.

Nuorilta myös kysyttiin sosiaalisten suhteiden merkityksestä työskentelyn aikana. Heiltä kysyttiin, miten he kokivat yhdessä tekemisen ja meidät ohjaajina. Ryhmässä työskentely nähtiin pääasiassa hyvänä ja ongelmattomana, mutta osalle se oli tärkeämpää kuin muille. Yksi nuorista sanoi, että oli kiva, kun kaikki tekivät yhdessä samaa asiaa, mikä oli poikkeuksellista työpajan normaaliarkeen verrattuna. Jutteleminen työskentelyn lomassa nähtiin tärkeänä viihtymisen kannalta.

Hmm... en mä okei tiä, kyl se... maalaaminen oli kyl kaikist kivoint sillee ja muutenkin et oli sillee et tehtiin porukalla tehtiin periaattes yhdes, si jos ei olis, ni oltas kaikki istuttu eri paikoissa ja tehty eri juttuja, ni se et sai yhdes tehä ni se oli...(T2 16.6.2022).

Yksi nuorista sanoi viihtyvänsä ryhmässä, mutta sillä ei ollut merkitystä hänen työskentelynsä kannalta. Viihtyminen oli hänelle kuitenkin siinä mielessä tärkeää, että hän koki tulevansa hyväksytyksi ja voivansa työskennellä ilman pelkoa arvostelusta. Motivaation kannalta ryhmä koettiin sekä merkityksellisenä että merkityksettömänä. Kaksi nuorista koki, että joskus työskentelyyn keskittyminen ja motivoituminen sujuu parhaiten yksin.

No en mä tiä, ei mun mielestä, ne on ihan samalla tasolla, et yksin jopa joskus voi saada paremman motivaation (T2 16.6.2022).

Kysyttäessä ryhmältä saadusta tuesta, nuoret kertoivat saaneensa ryhmältä tukea. Yksi heistä toi kuitenkin esille, että ei ollut tarvinnut työskentelynsä erityistä tukea ryhmältä.

Kokonaisuutena voi sanoa, että tukea ryhmästä saatiin erityisesti positiivisen ja keskustelevan

ilmapiiriin kautta. Meidät ohjaajina koettiin erityisen tärkeiksi työskentelyn etenemisen ja oppimisen kannalta, ja ryhmän pientä kokoa pidettiin tärkeänä, jotta henkilökohtainen ohjaus oli mahdollista.

Tehdessään käsitöitä nuoret kuvailivat työpajan ilmapiiriä seesteiseksi ja rauhalliseksi. Muutamina työskentelykertoina oli myös huomattavissa voimakasta innostusta työskentelyä kohtaan. Nuoret eivät olisi millään malttaneet lopettaa työskentelyä ja flow -tila oli selkeästi havaittavissa. Nuoret kokivat käsityön tuottavan itselleen hyvinvointia erityisesti rentoutumisen, rauhoittumisen, tekemisestä nauttimisen ja onnistumisen kokemusten kautta.

Keho ainakin rauhottuu tai sillee mieli ja tälle tulee semmonen rentoutunu fiilis (T2 16.6.2022).

Parhaiten hyvää oloa tuottavina käsitöinä nähtiin omien mieltymysten mukaiset käsityöt, kuten tekstiilityöt ja maalaaminen. Yksi haastatelluista ei vielä tiennyt, minkälainen käsityö hänelle tuottaa parhaiten hyvinvointia, ja totesi kokeilevansa erilaisia käsitöitä. Kysyttäessä miten käsityö ja hyvinvointi liittyvät yhteen, nuoret toivat esille käsityön rentouttavat ja rauhoittavat vaikutukset. Käsityö nähtiin luovana toimintana, joka yhdistyi taiteeseen. Hyvinvointia siinä tuotti erityisesti käsien käyttäminen, joka nähtiin terapeuttisena. Kysyttäessä miten käsityön hyvinvointivaikutukset näkyvät elämässäsi, nuoret totesivat, että liian vähän. He toivoisivat enemmän. Yksi haastatelluista toi esille, että virkkaa joskus kotona hiirenhäntää rauhoittaakseen itseään.

6.4 Käsityön tekemisen yhteys nuorten minäpystyvyyden tunteeseen

Minäpystyvyyden osalta työskentelyn aikana havainnoitiin erityisesti muutosta alun epävarmuudesta ja päätöksenteon vaikeudesta rohkeuteen kokeilla, työskennellä itsenäisesti ja pitkäjänteisesti. Jokainen nuori toimi työskentelyssään eri tavalla kohdatessaan haasteita tekemisessä tai motivaatiossa. Yksi jaksoi työskennellä koko ajan innostuneesti, mutta tarvitsi tuekseen paljon vuorovaikutusta. Yhdellä nuorista oli vaikeuksia päästä alkuun ja työskentelyyn mukaan, mutta mukaan tultuaan hän työskenteli erittäin pitkäjänteisesti. Yksi nuorista vetäytyi, kun hänellä oli ongelmia työskentelyn jatkamisen tai motivaation kanssa. Kaikkien osalta havainnoitiin kuitenkin muutosta taitojen karttumisessa ja halussa saattaa työskentely loppuun. Aktiivinen työskentely tuli osaksi normaalia käsityöpajan toimintaa, ja nuoret sisäistivät tämän sekä toimivat sen mukaisesti. Taulukossa 3. on nähtävillä nämä havainnot, joissa nuorten minäpystyvyys näyttäytyi tai kehittyi tekemisen aikana.

Taulukko 3 Nuorten kokemukset minäpystyvyydestä esiintyvyyden mukaan.

<i>Minäpystyvyys (n)</i>	
<i>Eniten</i>	Itsenäinen työskentely (5)
	Haasteiden kohtaaminen tekemisessä (5)
	Itsevarmuus (4)
	Virheiden sietäminen (4)
	Virheiden korjaaminen (4)
	Taitojen kertyminen (4)
	Kokeileminen (3)
<i>Vähiten</i>	Uuden aloittaminen (1)

Haastatteluissa nuorilta kysyttiin, miten heidän käsityksensä omasta itsestään on muuttunut käsityöpajaprosessin aikana. Heiltä kysyttiin myös ylittyivätkö heidän odotuksensa työskentelyn ja valmiiksi saamisen suhteen, ja uskoisivatko he pystyvänsä tekemään jotain vastaavaa jatkossa. Yksi nuorista toi esille hämmästyksensä valmiista työstä ja siitä, että oli itse tehnyt sen. Toinen sanoi yllättyneensä huomattessaan, että oli valinnut vaikean työn, ja saadessaan sen valmiiksi.

Joo, ylitty...Et sit just seki et ku näki sen, ni sit oli vähä sillee, ee, onks ite tehnyt ton, ja sit on vähä semmonen, et (naurua) Ei voinu olla et, oli vähä sillee et....Hehehe. (T1 9.6.2022).

-- et sit tuntuu et pystyis niinku tekee vaik uudestaanki sit jotain tommost vähä haastavampaa työt, et tota (naurua). (T1 9.6.2022).

Yksi koki, että hänen käsityksensä omasta itsestään ja omista taidoistaan ei ollut juurikaan muuttunut työpajatyöskentelyn aikana. Itsenäiseen käsitöiden tekemiseen nuoret suhtautuivat osittain epäillen, yksi koki ehdottomasti tarvitsevansa ohjausta, yksi korosti hyvien ja ymmärrettävien ohjeiden tarvetta. Esille tuli myös epäily siitä, että käsitöitä ei välttämättä omatoimisesti tulisi tehtyä.

Kysyttäessä käsityöstä itseilmaisun välineenä itsensä ilmaisu nähtiin mahdollisena käsityön kautta. Itseilmaisu nähdään tässä yhtenä minäpystyvyyden osa-alueena ja sen nähdään liittyvän erityisesti itseluottamukseen. Käsityönä valmistettu tuote on uniikki, ei massatuotantoa, ja siten toimii tekijänsä itseilmaisun välineenä. Maalatesa esimerkiksi värien kautta voi ilmaista erilaisia tunnetiloja. Yksi nuori sanoi, ettei vielä luota kykyänsä ilmaista itseään käsitöiden avulla, mutta piti kuitenkin itseilmaisuna sitäkin, että oli saanut valita

kuvion, josta piti. Käsitukset omasta itsestä muuttuivat osittain, sillä osa nuorista sanoi, ettei olisi aikaisemmin uskonut pystyvänsä tekemään mitään vastaavaa.

Hmmm... sillee et jos aattelee et aikasemmin et en mä mitään tommosta osais ja et mitä lähtis edes tekeen. Et vaikka edelleen tarvis ohjausta niin tuntuu et mä pystyn. Et ei oo mikään mahdoton juttu. (T3 9.6.2022)

Ohjaus koettiin tärkeänä, mutta he kokivat silti yllättyneensä omista kyvyistään. Yksi nuorista kuitenkin koki, että käsitys omista kyvyistä oli jo ennestään varmalla tasolla, eikä juurikaan muuttunut työpajaprosessin aikana.

7 Johtopäätökset

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä kysyimme, millaisia käsityöprosesseja nuoret toteuttivat työpajakokonaisuuden aikana. Tuodessamme esille jokaisen nuoren läpi käymän prosessin toimme esille prosessin merkityksellisyyttä juuri hänen kannaltaan. Elämän merkitykselliseksi kokeminen liitetään läheisesti yleisen hyvinvoinnin käsitteeseen (Allardt 1993, 9–46; Ryff 2013, 11). Merkityksellisyyden kokemus on liitetty positiivisiin elämäkokemuksiin ja tavoitteiden saavuttamiseen (King, Hicks, Krull, & Del Gaiso 2006 191–193). Tässä tutkimuksessa nuoret kokivat tekemisen merkitykselliseksi saadessaan itse päättää mitä tekivät, ja saadessaan edetä työskentelyssä omien ehtojensa mukaan.

Toinen tutkimuskysymyksemme oli, millaisia tuntemuksia käsitöiden tekeminen herättää nuorissa. Työskentelyn aikana nuoret kokivat monenlaisia tunteita, myös Burt ja Atkinson (2011) tuovat ilmi tutkimuksessaan kuinka moniulotteisia kokemuksia ja tunteita käsillä tekeminen voi saada aikaan. He liittivät käsitöiden tekemiseen hyvinvoinnin, itsensä haastamisen, sosiaaliset suhteet, rentoutumisen, flow-tunteen ja tunteen ajan hyötykäytöstä sekä mielialan kohoamisen. Merkittävimpiä tunnekokemuksia tässä tutkimuksessa nuorilla olivat esimerkiksi innostus ja ilo oman kädenjäljen näkemisestä, onnistumisen kokemukset sekä rauhoittuminen ja rentoutuminen tekemiseen keskittymisen aikana. He myös itse mainitsivat sanat meditatiivisuus, terapeutisuus ja flow. Nuoret saavuttivat paikoitellen flow-tilan. He kuvailivat myös rentoutumista, rauhoittumista, keskittymistä ja murheiden unohtamista, jotka kaikki liitetään paitsi flow:n kokemiseen, myös yleisesti käsitöiden tekemiseen (Pöllänen, 2012, 225; Whalen 1998, 23–24).

Kolmas tutkimuskysymyksemme oli, millaisia hyvinvointikokemuksia syrjäytymisvaarassa olevat nuoret saavat käsityön tekemisestä. Käsityön tekemisen yhteys hyvinvointiin näyttäytyi selkeästi sekä havainnoissa että haastatteluissa nuorten itsensä kuvailemana. He kokivat käsitöiden tekemisen tuottavan heille hyvinvointia nimenomaan rentoutumisen ja rauhoittumisen sekä murheiden unohtamisen kautta. Nuoret kuvailivat käsitöiden tekemisen olevan terapeutista ja mahdollistavan itseilmaisua. Nämä tulokset ovat samansuuntaisia kuin käsityön hyvinvointikokemuksista aikaisemmin saadut tulokset. Tutkimuksissa käsitöiden ja käsillä tekemisen koettiin olevan meditatiivista, rentouttavan, vähentävän stressiä sekä olevan terapeutista (Burt & Atkinson 2011; Corkhill ym. 2014; Mayne 2016; Pöllänen & Voutilainen 2017; Pöllänen 2015).

Sosiaalisten suhteiden vaikutus käsityön tuottamaan hyvinvointiin ei ollut nuorten kuvauksissa yhtä merkittävää kuin mitä se on ollut aikaisemmissa tutkimuksissa. Aiemmin on havaittu käsityön olevan sosiaalista yhteistoimintaa sekä fyysisesti läsnä ollessa että sosiaalisen median yhteisöissä (Burt & Atkinson 2011; Corkhill ym. 2014; Mayne 2016; Pöllänen & Voutilainen 2017; Pöllänen 2015). Nuorten kokemus sosiaalisista suhteista voi osittain selittyä sillä, mitä ymmärretään kuuluvan osaksi sosiaalisia suhteita. Nuoret eivät ehkä hahmottaneet niin selkeästi ohjausta ja siitä saatua tukea osaksi sosiaalisia suhteita, vaikka pitivät sitä muuten tärkeänä. Nuorten vastauksissa korostui enemmän ryhmän merkitys ja yhdessäolo työskentelyn aikana. Osalle ryhmä ja ryhmältä saatu tuki oli merkityksellinen työskentelyn kannalta, osalle ei niinkään. Osa koki työskentelyn olevan joskus helpompaa yksin. He eivät myöskään nähneet positiivista ilmapiiriä kovin tärkeänä suhteessa työskentelyn etenemiseen, vaan näkivät prosessin enemmän henkilökohtaisena. Vastaukset haastattelussa olivat kuitenkin osittain ristiriidassa havaintojen kanssa. Havaintojen perusteella he hyötyivät sekä toistensa läsnäolosta, että ohjauksesta työskentelyn aikana. Maynen (2016) tutkimuksessa hyvinvointi ilmeni muun muassa kanssakäymisenä muiden ryhmäläisten kanssa sekä positiivisena palautteena tehdyistä töistä, ja sitä kautta itsetunnon kohoamisena. Pro gradu -tutkielmassa, jossa keskityttiin työpajavalmentajien näkemyksiin käsityöllisestä toiminnasta, todettiin, että käsillä tekeminen paransi ja tuki nuorten hyvinvointia ja mielenterveyttä, ja että tekeminen koettiin myös sosiaalisesti tärkeäksi (Mure 2011).

Muista käsityön ja hyvinvoinnin yhdistävistä tutkimuksista poiketen nuoret kokivat myös negatiivisia tuntemuksia työskentelyn aikana. Muissa tutkimuksissa käsitöihin on yhdistetty positiivinen itsensä haastaminen ja sitä kautta henkilökohtainen kasvu (Burt & Atkinson 2011; Pöllänen & Voutilainen 2017) Tähän tutkimukseen osallistuneita nuoria yhdisti pelko siitä, että työ ei koskaan valmistuisi vaan jäisi kesken, ja liittyisi heille tuttuun epäonnistumisten ketjuun. Tämän tuloksen sen voidaan päätellä kertovan tutkimuksen kohteista, nuorista, joilla on psyykkisiä ongelmia, elämänhallinnan vaikeuksia ja jotka ovat riskissä syrjäytyä.

Neljäs tutkimuskysymyksemme tarkasteli, millaisia ovat käsityön tekemisen yhteydet minäpystyvyyden tunteeseen. Tässä tutkimuksessa minäpystyvyyden kasvattamiseen on liitetty tuloksissa esille tulleita asioita, joita olivat: itsenäinen työskentely, haasteiden kohtaaminen, itsevarmuus, virheiden korjaaminen ja sietäminen, taitojen kertyminen, kokeileminen sekä uuden aloittaminen. Myös itseilmaisuus käsityön avulla nähtiin tässä

tutkimuksessa yhtenä minäpystyvyyden osa-alueena. Aikaisemmissa tutkimuksissa käsityöt on nähty muun muassa identiteetin ilmentäjinä, henkisenä voimavarana ja henkilökohtaisen kasvun välineenä. Käsityö nähtiin myös itsetunnon kohottajana. (Pöllänen & Voutilainen 2017.)

Työn valmiiksi saaminen oli nuorille suuri ilonaihe ja helpotus, sekä onnistumisen kokemus. Minäpystyvyyden tunnetta on mahdollista kasvattaa onnistumisten kautta, jolloin nuoren arvio omasta kyvystään suoriutua tehtävistä voisi muuttua positiivisemmaksi (Bandura 1986). Kysyttäessä he kuitenkin ilmaisivat epävarmuutta kyvystään tehdä vastaavaa jatkossa, vaikka osa koki taitojensa parantuneen ja käsityksen omasta itsestään muuttuneen ainakin jonkin verran. He eivät nähneet käsitöiden tekemistä jatkossa mahdottomana, ja ilmaisivat iloa tekemisestä, saadusta ohjauksesta ja siitä, että joku oli siellä heitä varten, tarjoamassa heille jakamatonta huomiota.

8 Pohdinta

8.1 Merkitys

Tutkimuksemme toimii keskustelun avaajana ja ensimmäisinä kertoina, jolloin ajatuksia käsityön hyvinvointikokemuksista kysytään nuorten työpajatoiminnassa olevilta nuorilta itseltään. Tarkoituksena oli tuoda syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ääni esille ja arvostaa heidän kokemuksiaan. Halusimme käsitellä tätä aihetta, jotta paitsi itse kokisimme tekevämme merkityksellistä työtä, myös resursseja ohjattaisiin enemmän sinne, missä niitä tarvitaan.

Syrjäytymisen ehkäisy on yhteiskunnalle kannattavampaa kuin asian huomiotta jättäminen. Tutkimuksen aikana tuli myös esille, miten nuorten työpajalla toivotaan, että nuorten ohjaamiseen olisi enemmän resursseja. Ohjattua toimintaa pidetään nuorten työpajalla tärkeänä. Pelkät tilat, materiaalit ja puitteet toiminnalle eivät riitä korvaamaan aikuisten läsnäoloa ja aktiivista toimintaa nuorten kanssa. Arkisten toimintojen tukemisen lisäksi vaaditaan monenlaista muuta tekemistä, ja ohjattu käsityötoiminta tarjoaa tähän hyvin mahdollisuuksia.

8.2 Luotettavuus ja tutkimuksen toteuttamiseen liittyvät haasteet

Työskentelyn aikana tehtyjen havaintojen kirjaamiseen on vaikuttanut moni eri asia. Näitä ovat esimerkiksi se, mitä asioita olemme huomanneet, mitkä olemme kokeneet tärkeäksi sekä kuinka hyvin muistamme mitä on tapahtunut, jos ei ole ollut mahdollisuutta kirjata asiaa heti muistiin. Työpajan aikana toimintaa, tekemistä ja puhetta oli paljon, joten kaikkea ei ole ollut mahdollista kirjata ylös. Myös se, mitä me koimme tärkeäksi tutkimuksen kannalta, on vaikuttanut havainnointimateriaaliin. Työpajalla kaikissa tilanteissa ei ollut mahdollista heti kirjata miten jokin tilanne oli edennyt, joten osa on kirjattu muistinvaraisesti. Tämä on väistämättä johtanut siihen, että joitakin havaintoja on jäänyt pois kirjatusta materiaalista. Myös se, että olimme tilanteissa itse ohjaajina ja opettajina, on vaikuttanut havainnointiin ja kirjaamistapaan. Roolimme oli aktiivinen ja vuorovaikutteinen, ja monessa tilanteessa on ollut mahdotonta pysyä neutraalina havainnoitsijana. Tähän pyrimme jonkin verran vaikuttamaan sillä, että jokaisella kerralla toinen meistä oli opetusvastuussa ja toinen kirjaamisvastuussa. Pääasiassa kuitenkin olimme ohjaajia koko ajan, ja havainnot tehtiin työskentelyn lomassa. (Anttila 1996, 220–223, Eskola & Suoranta 1998, 102–103.)

Nuoriin tutustuminen mahdollisesti avoimen ilmapiirin työskentelylle ja keskustelulle, mutta samalla se muodosti suhteen tutkijoiden ja tutkittavien välille. Myöskään tutkimuksen aihe ei ollut salaisuus ja se oli alusta asti pajalla työskentelevillä nuorilla tiedossa. He tiesivät mitä tutkittiin ja miksi tutkijat olivat pajalla. Nämä kaksi asiaa ovat voineet saada nuoret kertomaan vastauksia, joita arvelivat meidän tutkijoiden haluavan kuulla. (Anttila 1997, 235–236.) Siksi on tärkeää, että haastattelujen lisäksi on havainnointimateriaalia pidemmältä ajalta, jossa työskentelyä tarkastellaan toisenlaisesta näkökulmasta.

Tutkimukseen osallistuneiden nuorten osalta heikko itsetuntemus ja negatiiviset käsitykset omasta itsestä ovat saattaneet myös vaikuttaa sekä työskentelyyn että vastauksiin haastatteluissa. Mahdollisesti nämä vaikuttivat siten, että heidän oli vaikea kuvailla omia kokemuksiaan sanallisesti, tai löytää yhteyttä tekemisen ja tuntemusten välillä. Heillä oli myös mahdollisesti enemmän negatiivisia tuntemuksia, kuin jollakin muulla ryhmällä vastaavassa tilanteessa olisi.

Tutkimuksen tulokset eivät ole yleistettävissä, mutta tutkimus on toteutettu siten, että sen toistaminen toisena ajankohtana toisessa ryhmässä on mahdollista. Tutkimuksen eteneminen ja sen vahvuudet ja heikkoudet on kaikki tuotu esille raportoinnissa.

Käsityön tuottamien hyvinvointikokemusten syvempään ymmärtämiseen vaadittaisiin tietoa siitä, mitkä kaikki tekijät vaikuttavat kokemusten muodostumiseen. Käsityöpajan edetessä ja tutkimuksen jatkuessa pidemmälle tuli esille monia asioita, jotka vaikuttivat työskentelyyn käsitöiden parissa. Näitä olivat esimerkiksi nuorten oma jaksaminen, häiriöt tilassa (läpi kulkeminen ja remontointi, useat samanaikaiset toimijat) ja työpajalla tapahtuva muu toiminta, kuten erilaiset teemapäivät. Kaikkia asioita emme osanneet ennakoida emmekä ottaa huomioon, ja siksi toimintamme oli osittain haavoittuvaista. Oman näkemyksemme mukaan eniten työskentelyyn vaikutti nuorten henkilökohtaisessa elämässä tapahtuvat asiat. Tästä olisi voinut kysyä enemmän haastatteluissa, mutta oma havainto muodostui kokonaiseksi vasta työpajan jälkeen.

Nuorten työpajan starttipajalla tapahtuva toiminta on moniulotteista ja pelkän käsityön tuottamaa hyvinvointia voi olla vaikea erottaa muusta hyvinvointia tuottavasta toiminnasta. Starttipajalla kuitenkin pyritään monin keinoin aktivoimaan nuoria, jotka voisivat muuten tippua pois yhteiskunnan normeista. Tällaisia keinoja ovat muun muassa arjen rutiinit, yhteisöllisyys, tulevaisuuden suunnitteleminen ja nuoren ongelmiin tarttuminen ja ratkaisujen löytäminen yhdessä muiden ammattilaisten kanssa. Pyrimme kuitenkin havainnoimaan,

millaisia hyvinvointivaikutuksia oli nähtävissä käsityötoiminnan aikana, miten nuoret toimivat ja millaisia keskustelunaiheita he halusivat työskentelyn ohessa jakaa.

Toinen haaste tutkimuksen kannalta oli, kuinka saamme yhteyden ja luottamuksen rakennettua nuoriin, niin että he pystyvät rentoutumaan ja avautumaan tuntemuksistaan meille. Tämän vuoksi oli tärkeää, että vuorovaikutussuhteen muodostamiseksi kävimme tutustumiskäynneillä nuorten työpajalla. Pyrimme työskentelyssä myönteisen tunnistamisen kautta löytämään nuoria kiinnostavia asioita ja annamme heille positiivista palautetta ja arvostusta. On haastavaa työskennellä nuorten kanssa, joilla on heikko minäpystyvyyden tunne ja resilienssi, sillä pienikin vastoinkäyminen tai negatiivinen ajatus saattaa saada heidät ajautumaan pois työskentelyn parista. On siis entistäkin tärkeämpää tuottaa heille tila, jossa he kokevat olonsa turvalliseksi ja tuntevat olevansa hyväksytyjä. Positiivisen palautteen ja onnistumisen kokemusten kautta meillä oli mahdollisuus saada heidät tuntemaan olonsa hyväksi. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 42)

8.3 Jatkotutkimusehdotukset

Jos käsityöpaja otettaisiin säännölliseksi viikoittaiseksi toiminnaksi nuorten työpajalle, ja etenkin starttipajalle, pystyisi luotettavammin havainnoimaan lisääkö toiminta hyvinvointia. Säännöllisyys kannustaisi myös toimimaan tavoitteellisesti, mihin työpajalla pyritään yleisesti kannustamaan nuoria. Jos tavoitteet kasvaisivat vähitellen ja olisivat kerta toisensa jälkeen itse asetettuja, onnistumisen kokemuksia tulisi varmasti enemmän ja sen myötä mahdollisuudet vaikuttaa positiivisesti nuorten elämään kasvaisivat.

Tutkimusta käsityön hyvinvointikokemuksista voisi tehdä lisää eri erityisryhmille, joiden kokemus kokonaishyvinvoinnista on heikompi. Ohjatun käsityötoiminnan aikana koettu hyvinvointi voisi kertoa tarpeellista tietoa esimerkiksi mahdollisuuksista vaikuttaa syrjäytyneiden nuorten miesten elämään. Muita tutkittavia ryhmiä voisivat olla pitkäaikaissairaat, mielenterveyskuntoutujat tai vangit.

Laajemmin käsitöiden ja syrjäytymisen ehkäisyn yhteyttä voisi tutkia haastatteleamalla entisiä koululaisia, joille käsityö on ollut merkittävä oppiaine, tai aikuisia, joille käsityö on ollut tärkeä harrastus nuoresta lähtien. Haastatteleamalla heitä voisi löytyä yhteyksiä käsitöiden harrastamisen, taitojen kehittymisen ja sitä kautta työllistymisen välille.

Lähteet

- Alanen, O., Kainulainen, S. & Saari, J. 2014. *Vamos tekee vaikutuksen - Vamos-nuorten hyvinvointikokemukset ja tulevaisuuden odotukset*. Helsinki: Helsingin diakonissalaitos, 6
- Allardt, E. 1976. *Hyvinvoinnin ulottuvuuksia*. Helsinki: WSOY,
- Allardt, E. 1993. *Having, loving, being: an alternative to the Swedish model of welfare research*. Nussebaum, M. & Sen, A. (toim.) *The quality of life*. Oxford university press.
- Anttila, P. 1983. *Prosessi vai produkti? Tutkimus käsityön asenteista ja arvopäämääristä*. Helsinki: Kouluhallitus.
- Anttila, P. 1993. *Käsityön ja muotoilun teoreettiset perusteet*. Helsinki: WSOY.
- Anttila, P. 1996. *Tutkimuksen taito ja tiedon hankinta*. Helsinki: Akatiimi
- Baggio, S., Studer, J., Iglesias, K., Daeppen, J-B. & Gmel, G. 2017. *Emerging Adulthood: A Time of Changes in Psychosocial Well-Being*. Life Course and Social Inequality Research Centre, University of Lausanne, Switzerland.
- Bandura, A. 1986. *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. 1997. *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Bartley, M., Lahelma, E. & Martikainen, P. 2002. "Psychosocial Determinants of Health in Social Epidemiology." *International journal of epidemiology* Vol. 31(6) 1091–1093.
- Bong, M., & Skaalvik, E. M. 2003. *Academic self-concept and self-efficacy: How different are they really?* *Educational Psychology Review*, 15, 1–40.
- Burt, E. & Atkinson, J. 2011. *The relationship between quilting and wellbeing*. *Journal of Public Health*, 34(1), 54–59.
- Collier, A. 2011. *The wellbeing of women who create with textiles: Implications for art therapy*. *Journal of American Art Therapy*. 28, 104-112.
- Corkhill, B., Hemmings, J., Maddock, A., & Riley, J. 2014. *Knitting and wellbeing*. *Textile: The Journal of Cloth and Culture*, 12(1), 34–57.
- Cummins, R., Nistico, H. 2002. *Maintaining life satisfaction: The role of positive bias*. *Journal of Happiness Studies*. 3, 37–69.

- Draxl, E., Fischer, A., Kokko, S., Kästik, H., Salovaara M. and Stedman, J. 2017. Handmade Wellbeing Handbook Facilitating art and craft workshops for older people in care settings.
- Eronen, E., Niskanen, V., Veijola, R. & Simonen J. 2022. ”Sä teet tän elämän itelles” Alle 30-vuotiaiden nuorten aikuisten näkemyksiä hyvästä elämästä. Nuorten hyvä elämä - tutkimushanke. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Svenska Kulturfonden, STTK ry, Työeläkevakuuttajat TELA ry, Oulun kaupunki, Oulun yliopisto, Vaasan kaupunki, Vaasanseudun Kehitys Oy VASEK, Väinö Tannerin säätiö ja Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan maakuntarahasto.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino. Tampere. 102–103, 128–132.
- Hannila-Niemelä, M., Oulasvirta-Niiranen, P. & Pietikäinen, R. 2015. Työpajojen starttivalmennus sosiaalisen kuntoutuksen palveluna – Starttivalmennuksen juurruttaminen paikalliseen palveluverkostoon. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys, 9–16
- Hansen, B. W. 2020. Creative activities as intervention in mental health. Exploring the concept and the occupational value of creative activities as intervention. Lund University. 17–19, 31–39.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Häkli, J., Kallio K. P. & Korkiamäki R. 2015. Myönteinen tunnistaminen – näkökulma hyvinvoinnin edistämiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen. Teoksessa J. Häkli, K. P. Kallio & R. Korkiamäki, 2015. (toim.) Myönteinen tunnistaminen. Nuorisotutkimusseura Helsinki: Kenttä 9–36.
- Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. <https://www.intory.fi/tyopajatoiminta/mita-on-tyopajatoiminta/> (Luettu 19.12.2022.)
- King, L.A., Hicks, J.A., Krull, J.L., & Del Gaiso, A.K. (2006). Positive affect and the experience of meaning in life. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90, 191–193.
- Kojonkoski-Rännäli, S. 1998. Ajatus käsissämme. Käsityön käsitteen merkityssisällön analyysi. Turun yliopisto, Rauman opettajankoulutuslaitos.
- Koppa. Havainnointi eli observointi. Jyväskylän yliopisto <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metelmapolkuja/metelmapolku/aineistonhankint/amenetelmat/havainnointi-eli-observointi-osallistuminen-ja-kenttaetyoe> (Luettu 15.2.2022.)

- Krapi S. 2018 Pro gradu –tutkielma ROKL, Käsitöiden tekemisen merkitys käsityöharrastajan psyykkiseen hyvinvointiin ja psyykkiseen itsesäätelyyn.
https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/145528/Pro_gradu_tutkielma_valmis_Krapi_Sofia.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Luettu 19.12.2022.)
- Lepistö, J. 2004. Käsityö kasvatuksen välineenä: Seurantatutkimus opiskelijoiden käsityötä koskevien käsitysten jäsentyneisyydestä ennen luokanopettajankoulutuksen käsityön peruskurssin opintoja ja niiden jälkeen. Turku: Turun yliopisto.
- Mason, R. 2005. The meaning and value of home-based craft. *International Journal of Art & Design Education*. 24, 261–268.
- Mayne, A. 2016. Feeling lonely, feeling connected: amateur knit and crochet makers online. *Craft Research Journal*, 7 (1), 11–29.
- Mure, P. 2021. Työpajavalmentajien näkemyksiä käsityöllisestä toiminnasta nuorten työpajoilla. Pro gradu -tutkielma Itä-Suomen yliopisto Filosofinen tiedekunta.
- Nelson, N., Labat, L. & Williams, G. 2002. Contemporary Irish textile-artists: Exploring experiences of gender, culture, and artistic medium. *Clothing & Textiles Research Journal*. 20, 15–25.
- Nuorisolaki 21.12.2016/1285
- Opetushallitus. Kokonaisen käsityöprosessin vaiheet ja lähtökohdat.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kokonaisen-kasityoprosessin-vaiheet-ja-lahtokohdat> (Luettu 1.3.2023).
- Pojjula, S. 2018. Resilienssi. Muutosten kohtaamisen taito. Helsinki: Kirjapaja.
- Pöllänen, S. 2006. Elämä ilman käsitöitä – Mitä se on? Käsityö harrastajien psyykkisen hyvinvoinnin tukena. Teoksessa L. Kaukinen & M. Collanus. 2006. *Tekstejä ja kangastuksia – Puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta*. Tampere: Juvenes Print. 75.
- Pöllänen, S. 2007. Käsityö terapiana ja terapeuttisena toimintana. Teoksessa A. Niikko, I. Pellikka & E. Savolainen (toim.) *Oppimista, opetusta, monitieteisyyttä*. Kirjoituksia Kuninkaankartanonmäeltä. Savonlinnan opettajankoulutuslaitos, 91–105.
<http://sokl.joensuu.fi/verkkojulkaisut/monitiet/pollanen.htm>
- Pöllänen, S. 2015. Crafts as leisure-based coping: Craft makers' descriptions of their stress-reducing activity. Teoksessa *Occupational Therapy in Mental Health*, 31(2), 83–100.
- Pöllänen, S. & Kröger, T. 2000. Käsityön erilaiset merkitykset opetuksen perustana. Teoksessa J. Enkenberg, P. Väisänen & E. Savolainen (toim.) *Opettajatiedon*

- kipinöitä. Kirjoituksia pedagogiikasta. Joensuun yliopisto. Savonlinnan opettajankoulutuslaitos, 233–253.
- Pöllänen, S. & Voutilainen, L. 2017. Crafting Well-Being: Meanings and Intentions of Stay-at-Home Mothers' Craft-Based Leisure Activity. *Leisure Sciences* 04 July 2017, 1–7.
- Riley, J., Corkhill, B., & Morris, C. (2013). The benefits of knitting for personal and social wellbeing in adulthood: Findings from an international survey. *The British Journal of Occupational Therapy*, 76(2), 50–57.
- Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysi. Vastapaino. Tampere.
- Ryff, C. 2013. Psychological Well-Being Revisited: Advances in the Science and Practice of Eudaimonia. University of Wisconsin-Madison, Madison, Wisconsin, USA. 11–12.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkójulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Sormunen S. 2011 Oppinäytetyö HAMK, Hyvää oloa käsityöstä - Mielenterveyskuntoutujien kokemuksia kädentaitoryhmistä.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/32116/Hyvaa_oloa_kasityosta.pdf?sequence=1 (Luettu 23.1.2022)
- Studoku. 2020, Psykologinen intervention. Jyväskylän yliopisto.
<https://www.studocu.com/fi/document/jyvaskylan-yliopisto/kliininen-psykologia-i-terveyden-ja-mielenterveyden-psykologia/psykologinen-interventio/10690510> (Luettu 15.2.2022.)
- Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2016. Huomaa hyvä! Jyväskylä: PS-kustannus, 40–42.
- Veivo-Lempinen, L. 2009. Aidon kohtaamisen edellytykset ja tunnusmerkit. Teoksessa A-L. Lämsä (toim.) *Mun on paha olla – näkökulmia lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvointiin*. Juva: PS-kustannus, 202–208.
- Venkula, J. 2005. *Tekemisen taito: Alussa on teko*. Helsinki: Kirjastudio.
- Whalen, S.B. 1998. Flow and the Engagement of Talent: Implications for Secondary Schooling, 22–37.

Liitteet

Liite 1. Jaksosuunnitelma käsityöpajatoiminnalle

ROKL1335 Valinnainen teemaharjoittelu
JAKOSUUNNITELMA OPETUSKERROITTAIN

Rauman opettajankoulutuslaitos

Harjoittelijat (nimi + sähköpostiosoite): Maija Salomaa maisalz@utu.fi Charlotta Syren chmasy@utu.fi

Aika (vko, pvä, klo): vko 10-19, torstai 9-13 Hyväksynyt:

(Harjoittelun ohjaava opettaja)

(Organisaation vastuuhenkilö)

Opetusjakson aihe: Kankaanpainanta ja värjäminen ja värjätyn kankaan ompelu valmiiksi tuotteeksi	
Motivointi: Osallistava keskustelu (tutustutaan nuoriin ensin huolella) ja herätellään tietoisuutta (videoiden ja kuvaesimerkkien avulla), mitä he haluaisivat itselleen tehdä. Pyritään madaltamaan osallistumisen kynnystä omalla suhtautumisella ja sosiaalisella vuorovaikutuksella. Kyseessä on nuoret, joilla on monenlaisia ongelmia ja heikko motivaatio. Tavoitteena on, että heille tulisi tunne kivasta tekemisestä ja rennosta ilmapiiristä, jossa ei ole tiukkoja tavoitteita. Tuloksena he saisivat onnistumisen kokemuksia ja lopuksi itselleen mieluisan tuotteen.	
OPETUSJAKSON TAVOITTEET	
Tiedot ja taidot: - Kankaanpainanta, seulan tai sabluunan valmistaminen - Sisustustekstiiliin tai muun tekstiilituotteen ompelu - Tutustuminen erilaisiin kankaan painannan ja värjäämisen menetelmiin (nuoren mielenkiinnon ja suunnitelmat huomioon ottaen) - Ompelukoneen käytön oppiminen - Tekstiilituntemusta ja kaavoitusta	Suunnittelun taidot: - Oman tuotteen suunnittelu o Suunnittelu lähtee nuorten omista mielenkiinnon kohteista - Oman painokuvion tai värjäämisen suunnittelu o Suunnittelu lähtee nuorten omista mielenkiinnon kohteista: Mistä pidän, mikä on minun tyylini, mikä olisi kiva omistaa omassa kodissa? - Suunnitelmallisuus
Työskentelyn taidot: - Osallistuminen (minäpystyvyys) o Pyritään madaltamaan kynnystä osallistua työskentelyyn keskustelun ja oman esimerkin kautta o Tehdään työskentely ilmapiiristä mahdollisimman rento ja helposti lähestyttävä (mm. mitään ei arvioida, saa kokeilla eri tekniikoita, annetaan esimerkkejä, annetaan paljon positiivista palautetta pienistäkin onnistumisen hetkistä) - Yhdessä tekeminen (Tunne ryhmään kuulumisesta) o Kannustetaan kaikkia osallistumaan yhdessä tekemiseen o Pyritään luomaan nuorelle olo kuulumisesta ryhmään	Kasvamisen taidot: - Mistä minä pidän? Oma tyyli ja mieltymykset (itsensä tunteminen) o Nuori hahmottaa mistä hän pitää ja millaiset asiat häntä kiinnostaa - Suunnitelmallisuus: o Nuoret oppivat tekemään suunnitelman ja toimimaan sen mukaan - Osallistuminen - Sisäisen motivaation herääminen ja ylläpitäminen - Pitkäjänteinen työskentely o Pyritään ylläpitämään kiinnostusta palata saman työn pariin kerrasta toiseen

JAKOSUUNNITELMA OPETUSKERROITTAIN

Aika	Opetuskerran tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Opetusmenetelmät ja työtavat
10.3.	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoittelijoiden ja tutkimuksen esittely - Tutkimus luvat: Saadaan halukkaita osallistujilta lupa tutkimukseen. - Aiheeseen herättely: Mitä on kankaan painanta ja värjäminen ja mitä kaikkea sen avulla voidaan tehdä? - Motivointi: Herätetään kiinnostus työskentelyä kohtaan - Suunnittelun aloittaminen: Pyritään löytämään asioita, joista nuori tykkää ja kiinnostunut. 	<ul style="list-style-type: none"> - Motivointi - Vuorovaikutus - Luottamuksen rakentaminen - Suunnittelu 	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuuopettaja: Maija - Apuope/kirjuri: Charlotta - Harjoittelijoiden ja tutkimuksen esittely: <ul style="list-style-type: none"> o Esittelemme itsemme, ketä olemme, mistä tulemme ja mitä teemme nuorten työpajalla, sekä mitä tutkimme - Tutkimus luvat: <ul style="list-style-type: none"> o Nuorille annetaan tutkimuslupakaavake, jonka he allekirjoittavat o Tutkimuslupa luetaan ääneen ja siitä selviää, miten heidän tietojensa ja antamia vastauksia aiotaan käyttää Pro gradu tutkielmassa - Aiheeseen herättely visuaalisten esityksien avulla (kuvia ja videoita) <ul style="list-style-type: none"> o Mitä on kankaanpainanta ja värjäminen? o Mitä sillä voidaan valmistaa? - Keskustelu (Tuetaan nuoren itsetuntemusta) <ul style="list-style-type: none"> o Keskustellaan nuorten kanssa siitä mikä heitä kiinnostaa? o Millaisista asioista he tykkäävät? o Mitä kivaa he voisivat valmistaa itselleen tällaisella työskentelymenetelmällä? - Aloitetaan oman työn suunnittelu <ul style="list-style-type: none"> o Käytetään apuna nettiä, videoita, omia mielenkiinnon kohteita, jne. o Suunnitelmaan voi liittää kuvia, piirustuksia, värikarttoja, valmiita ohjeita, yms.

17.3.	<ul style="list-style-type: none"> - Suunnittelu: Materiaalit, välineet - Motivointi - Pitkäjännitteinen työskentely - Ongelmanratkaisu 	<ul style="list-style-type: none"> - Suunnittelu: Oma suunnitelma - Nuoren tukeminen suunnittelussa - Ongelmien ratkominen yhdessä esim. miten voidaan jotakin valmistaa, millaisia tekniikoita, materiaaleja 	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuuopettaja: Charlotta - Apuope/kirjuri: Maija - Keskustelu <ul style="list-style-type: none"> o Jatketaan suunnitelmien tekemistä ja autetaan nuoria löytämään itseään kiinnostavia asioita (Tuetaan nuoren itsetuntemusta) o Käytetään suunnittelemisen apuna nettiä, videoita, valmiita ohjeita, jne. o Pyritään antamaan positiivista palautetta suunnitelmista o Perehdytään jokaisen nuoren omaan suunnitelmaan ja tuetaan työskentelyä sen mukaan - Tutustutaan materiaaleihin, joita työpajalta löytyy (näistä materiaaleista nuoret valitsevat mitä haluavat käyttää)
24.3.	<ul style="list-style-type: none"> - Suunnitelmien viimeistely - Työskentelyn aloitus - Pitkäjännitteinen työskentely - Ongelmanratkaisu - Motivointi 	<ul style="list-style-type: none"> - Suunnittelu: Oma suunnitelma - Työskentelyn yksilöllinen tukeminen - Huomioidaan jokaisen nuoren suunnitelma henkilökohtaisella tasolla, niin että nuorta tuetaan työskentelyssä, jotta hän pääsee toivottuun määränpäähän 	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuuopettaja: Maija - Apuope/kirjuri: Charlotta - Keskustelu <ul style="list-style-type: none"> o Perehdytään jokaisen nuoren omaan suunnitelmaan ja tuetaan työskentelyä sen mukaan - Työskentelyn tukeminen: <ul style="list-style-type: none"> o kehutaan, tsemptataan, annetaan paljon positiivista palautetta pienistäkin onnistumisen hetkistä o Annetaan tilaa nuorten tunteille työskentelyn lomassa (harmitus, ilo, innostus, kiukku, ahdistus, jännitys, pelko) o Rohkaistaan kokeilemaan ja tekemään o Tsemptataan kun työskentely tuntuu haastavalta o Virheiden sijaan puhutaan kömmähdyksistä ja vahingoista (pyritään madaltamaan kynnystä kokeilulle) - Työskentelyn aloittaminen <ul style="list-style-type: none"> o Oman kuvion valmistaminen seulaa tai sabluunaa varten o Seulan ja sabluunoiden valmistus o materiaalien kerääminen
31.3.	<ul style="list-style-type: none"> - Työskentelyn aloittaminen/jatkaminen - Pitkäjännitteinen työskentely - Ongelmanratkaisu - Motivointi 	<ul style="list-style-type: none"> - Työskentelyn yksilöllinen tukeminen - Huomioidaan jokaisen nuoren suunnitelma henkilökohtaisella tasolla, niin että nuorta tuetaan työskentelyssä, jotta hän pääsee toivottuun määränpäähän 	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuuopettaja: Charlotta - Apuope/kirjuri: Maija - Keskustelu <ul style="list-style-type: none"> o Miltä nuorista työskentely on tuntunut? o Miksi on tullut joitakin tuntemuksia? o Onko toiveita työskentelyn suhteen? - Työskentelyn tukeminen: <ul style="list-style-type: none"> o kehutaan, tsemptataan, annetaan paljon positiivista palautetta pienistäkin onnistumisen hetkistä o Annetaan tilaa nuorten tunteille työskentelyn lomassa (harmitus, ilo, innostus, kiukku, ahdistus, jännitys, pelko) o Rohkaistaan kokeilemaan ja tekemään o Tsemptataan kun työskentely tuntuu haastavalta o Virheiden sijaan puhutaan kömmähdyksistä ja vahingoista (pyritään madaltamaan kynnystä kokeilulle) - Työskentely: <ul style="list-style-type: none"> o Seulan tai sabluunan valmistaminen o Kankaan käsittely painantaa tai värjäämistä varten o Kankaan painanta/värjääminen

7.4.	<ul style="list-style-type: none"> - Työskentelyn jatkaminen - Pitkäjännitteinen työskentely - Ongelmanratkaisu - Motivointi 	<ul style="list-style-type: none"> - Työskentelyn yksilöllinen tukeminen - Yhdessä nuorten kanssa ongelmien ratkaiseminen - Positiivinen vahvistaminen työskentelyssä 	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuuoopettaja: Maija - Apuope/kirjuri: Charlotta - Keskustelu <ul style="list-style-type: none"> o Miltä nuorista työskentely on tuntunut? o Miksi on tullut joitakin tunteuksia? o Onko toiveita työskentelyn suhteen? - Työskentelyn tukeminen: <ul style="list-style-type: none"> o kehutaan, tsemptataan, annetaan paljon positiivista palautetta pienistäkin onnistumisen hetkistä o Annetaan tilaa nuorten tunteille työskentelyn lomassa (harmitus, ilo, innostus, kiukku, ahdistus, jännitys, pelko) o Rohkaistaan kokeilemaan ja tekemään o Tsemptataan kun työskentely tuntuu haastavalta o Virheiden sijaan puhutaan kömmähdyksistä ja vahingoista (pyritään madaltamaan kynnystä kokeilulle) - Työskentely: <ul style="list-style-type: none"> o Kankaan käsittely painantaa tai värjäämistä varten o Kankaan painanta/värjääminen o Kaavoittaminen o Ompelu
14.4.	<ul style="list-style-type: none"> - Työskentelyn jatkaminen - Pitkäjännitteinen työskentely - Ongelmanratkaisu - Motivointi 	<ul style="list-style-type: none"> - Työskentelyn yksilöllinen tukeminen - Yhdessä nuorten kanssa ongelmien ratkaiseminen - Positiivinen vahvistaminen työskentelyssä 	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuuoopettaja: Charlotta - Apuope/kirjuri: Maija - Keskustelu <ul style="list-style-type: none"> o Miltä nuorista työskentely on tuntunut? o Miksi on tullut joitakin tunteuksia? o Onko toiveita työskentelyn suhteen? - Työskentelyn tukeminen: <ul style="list-style-type: none"> o kehutaan, tsemptataan, annetaan paljon positiivista palautetta pienistäkin onnistumisen hetkistä o Annetaan tilaa nuorten tunteille työskentelyn lomassa (harmitus, ilo, innostus, kiukku, ahdistus, jännitys, pelko) o Rohkaistaan kokeilemaan ja tekemään o Tsemptataan kun työskentely tuntuu haastavalta o Virheiden sijaan puhutaan kömmähdyksistä ja vahingoista (pyritään madaltamaan kynnystä kokeilulle) - Työskentely: <ul style="list-style-type: none"> o Kankaan painanta/värjääminen o kaavoittaminen o Ompelu
21.4	<ul style="list-style-type: none"> - Työskentelyn jatkaminen - Pitkäjännitteinen työskentely - Ongelmanratkaisu - Motivointi 	<ul style="list-style-type: none"> - Työskentelyn yksilöllinen tukeminen - Yhdessä nuorten kanssa ongelmien ratkaiseminen - Positiivinen vahvistaminen työskentelyssä 	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuuoopettaja: Maija - Apuope/kirjuri: Charlotta - Keskustelu <ul style="list-style-type: none"> o Miltä työskentely on tuntunut? o Miksi on tullut joitakin tunteuksia? o Onko toiveita työskentelyn suhteen? - Työskentelyn tukeminen: <ul style="list-style-type: none"> o kehutaan, tsemptataan, annetaan paljon positiivista palautetta pienistäkin onnistumisen hetkistä o Annetaan tilaa nuorten tunteille työskentelyn lomassa (harmitus, ilo, innostus, kiukku, ahdistus, jännitys, pelko) o Rohkaistaan kokeilemaan ja tekemään o Tsemptataan kun työskentely tuntuu haastavalta o Virheiden sijaan puhutaan kömmähdyksistä ja vahingoista (pyritään madaltamaan kynnystä kokeilulle) - Työskentely: <ul style="list-style-type: none"> o Kaavoittaminen o Ompelu

28.4	<ul style="list-style-type: none"> - Työskentelyn jatkaminen - Pitkäjännitteinen työskentely - Ongelmanratkaisu - Motivointi 	<ul style="list-style-type: none"> - Työskentelyn yksilöllinen tukeminen - Yhdessä nuorten kanssa ongelmien ratkaiseminen - Positiivinen vahvistaminen työskentelyssä 	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuuopettaja: Charlotta - Apuope/kirjuri: Maija - Keskustelu <ul style="list-style-type: none"> o Miltä nuorista työskentely on tuntunut? o Miksi on tullut joitakin tuntemuksia? o Onko toiveita työskentelyn suhteen? - Työskentelyn tukeminen: <ul style="list-style-type: none"> o kehutaan, tsemptataan, annetaan paljon positiivista palautetta pienistäkin onnistumisen hetkistä o Annetaan tilaa nuorten tunteille työskentelyn lomassa (harmitus, ilo, innostus, kiukku, ahdistus, jännitys, pelko) o Rohkaistaan kokeilemaan ja tekemään o Tsemptataan kun työskentely tuntuu haastavalta o Virheiden sijaan puhutaan kömmähdyksistä ja vahingoista (pyritään madaltamaan kynnystä kokeilulle) - Työskentely: <ul style="list-style-type: none"> o Ompelu o viimeistely
5.5.	<ul style="list-style-type: none"> - Työskentelyn jatkaminen/Töiden viimeistely - Pitkäjännitteinen työskentely - Ongelmanratkaisu - Motivointi 	<ul style="list-style-type: none"> - Työskentelyn yksilöllinen tukeminen - Yhdessä nuorten kanssa ongelmien ratkaiseminen - Positiivinen vahvistaminen työskentelyssä 	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuuopettaja: Maija - Apuope/kirjuri: Charlotta - Keskustelu <ul style="list-style-type: none"> o Miltä nuorista työskentely on tuntunut? o Miksi on tullut joitakin tuntemuksia? o Onko toiveita työskentelyn suhteen? - Työskentelyn tukeminen: <ul style="list-style-type: none"> o kehutaan, tsemptataan, annetaan paljon positiivista palautetta pienistäkin onnistumisen hetkistä o Annetaan tilaa nuorten tunteille työskentelyn lomassa (harmitus, ilo, innostus, kiukku, ahdistus, jännitys, pelko) o Rohkaistaan kokeilemaan ja tekemään o Tsemptataan kun työskentely tuntuu haastavalta o Virheiden sijaan puhutaan kömmähdyksistä ja vahingoista (pyritään madaltamaan kynnystä kokeilulle) - Työskentely: <ul style="list-style-type: none"> o Ompelu o viimeistely
12.5.	<ul style="list-style-type: none"> - Töiden viimeistely - Yhdessä töiden läpikäyminen, mitä kukin on saanut tehtyä 	<ul style="list-style-type: none"> - Positiivinen vahvistaminen ja kiitos työskentelystä - Haastattelujen aloittaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuuopettajat: Charlotta ja Maija - Töiden valmiiksi saaminen ja niiden esitleminen muille - Loppukeskustelujen aloittaminen (yksilöhaastattelu) <ul style="list-style-type: none"> o Miltä työskentely on tuntunut o Sosiaaliset suhteet työskentelyssä o Minäpystyvyyden työskentelyssä
19.5	<ul style="list-style-type: none"> - Loppukeskustelut - ~~Heijari~~ nuorille 	<ul style="list-style-type: none"> - Haastattelujen jatkaminen - Kiitokset nuorille työskentelystä 	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuuopettajat: Charlotta ja Maija - Nuorten yksilöhaastattelun jatkaminen <ul style="list-style-type: none"> o Miltä työskentely on tuntunut o Sosiaaliset suhteet työskentelyssä o Minäpystyvyyden työskentelyssä - Harjoittelun ja tutkimuksen lopettaminen ja nuorten hyvästely

Liite 2. Haastattelukysymykset

Ennakkotietoja

- Millaisia kokemuksia sinulla on käsitöiden tekemisestä aikaisemmin?
- Oletko harrastanut ennen käsityöpajaa käsitöitä?
  - Jos olet, millaisia/millaista?
- Miksi osallistuit/mikä sai osallistumaan käsityöpajaan?

Käsityöhön liittyvät tuntemukset

- Millaisia tuntemuksia sinulla oli työskentelyn aikana?
- Koitko, että pystyit unohtamaan murheet ja keskittymään tekemiseen? (miksi?)
- Onko käsillä tekeminen sinulle rauhoittavaa? Jos on, miten se näyttäytyy?
- Millaisia onnistumisen hetkiä koit?
  - Millainen tunne tuli onnistumisesta?
- Oliko jokin haastavaa työskentelyssä
  - Millaisen olon haasteet toivat?
- Miltä tuntui, kun sait jonkin työvaiheen tai lopullisen työn valmiiksi?
- Tuntuiko itse työskentely vai työn valmiiksi saaminen paremmalta? (Miksi?)
- Mikä tuntui parhaalta käsityöpajan aikana?
- Koetko, että käsitöiden tekeminen tuottaa hyvinvointia sinulle? (Miksi kyllä tai miksi ei?)
  - Millainen käsityö tuottaa sinulle hyvän olon? (Minkälainen käsillä tekeminen?)
- Miten mielestäsi käsityö ja hyvinvointi liittyvät yhteen?
  - Näyttäytyykö se elämässäsi?

Minäpystyvyys ja itsetuntemus

- Täytyikö tai ylittyikö omat odotukset työskentelyn suhteen?
- Voisitko luottaa omaan kykyysi tehdä jotain tällaista jatkossa? (Miksi kyllä tai miksi ei?)
  - Koetko tarvetta ohjattuun käsityötoimintaan vai pystytkö itsenäisesti työskentelemään käsitöiden parissa?

- Koetko, että käsityön tekemisen kautta pystyt ilmaisemaan itseäsi? Miten käsityön tekeminen toimi itseilmaisusi välineenä?
- Mitä sinussa tapahtuu, kun teet käsitöitä?
- Onko suhtautuminen itseesi muuttunut käsityöpajan aikana?
- Koetko tekeväsi jotain itsellesi mielekästä tai merkityksellistä?
- Koetko virheiden tekemisen sallittuna käsitöiden tekemisessä?
- Koetko pystyväsi käsittelemään erilaisia tunteita käsityön tekemisen kautta? (Miten tunteidesi ilmaisu näkyy käsitöitä tehdessä?)

Sosiaaliset suhteet

- Millaisena koet ryhmässä työskentelyn?
  - Koetko, että ryhmässä tekeminen on enemmän motivoivaa kuin yksin tekeminen? (Jos niin miksi?)
  - Koetko, että ryhmässä tekeminen on vaikeampaa kuin yksin? (Miksi koee näin?)
  - Koetko, että ryhmältä saa apua tai tukea? (Miksi?)
- Millaisena koit suhteen meihin ohjaajina ja miten se vaikutti töiden tekemiseen?
  - Oliko meitä helppo lähestyä ja oliko meille helppo puhua?

Palaute käsityöpajasta

- Miten ohjattu käsityötoiminta eroaa starttipajan normaalista arjesta?
- Mitä lisää käsitöiden tekeminen tuo starttipajalle?
- Mikä oli parasta käsityöpajassa?
- Aiotko jatkaa käsitöiden tekemistä pajan loputtua? (Miksi kyllä/ei?)

Liite 3. Alustavat haastattelukysymykset

Alustavat haastattelukysymykset

Kysymyksien muotoilu voi vielä muuttua tutkimuksen edetessä ja observointiaineiston tuoman tiedon pohjalta.

Käsityöhön liittyvät tuntemukset

Koetko tai koitko hyvää oloa työskennellessäsi?

Koetko, että pystyt unohtamaan murheet ja keskittymään tekemiseen?

Onko käsillä tekeminen sinulle rauhoittavaa?

Koetko onnistumisen tunteita?

Koetko negatiivisia tuntemuksia työskentelyn aikana?

Miltä tuntui, kun sait jonkin työvaiheen tai lopullisen työn valmiiksi?

Tuntuiko itse työskentely vai työn valmiiksi saaminen paremmalta?

Minäpystyvyys ja itsetuntemus

Luuletko, että voisit luottaa omaan kykyysi tehdä jotain tällaista jatkossa?

Koetko, että käsityön tekemisen kautta pystyt ilmaisemaan itseäsi?

Koetko tekeväsi jotain itsellesi mielekästä tai merkityksellistä?

Koetko pystyväsi käsittelemään erilaisia tunteita käsityön tekemisen kautta?

Millaisia tunteita työskentelyn aikana herää?

Sosiaaliset suhteet

Koetko, että ryhmässä tekeminen on enemmän motivoivaa kuin yksin tekeminen?

Koetko, että ryhmässä keskittyminen on vaikeampaa vai helpompaa kuin yksin?

Koetko, että ryhmältä saa apua tai tukea?

Liite 4. Tiedote tutkimuksesta

Tiedote tutkimuksesta

xx.3.2022

Pro gradu -tutkielma - Nuorten kokemuksia käsityön hyvinvointivaikutuksista työpajatoiminnassa

Pyydämme teitä osallistumaan haastattelututkimukseen, jolla selvitämme nuorten kokemuksia käsityön hyvinvointivaikutuksista työpajatoiminnassa. Tutkimus lisää tietoutta käsitöiden hyvinvointivaikutuksista ryhmässä, jonka kokemukset voisivat muuten jäädä huomiotta. Pro gradu -tutkielma on osa opettajankoulutusta ja kuuluu maisterivaiheen opintoihin. Tutkielmaa varten pidetään käsityöpaja, jonka aikana havainnoidaan (observoidaan) osallistujien toimintaa, havainnot kirjataan ja niiden pohjalta muodostetaan haastattelukysymyksiä. Työpaja kestää kymmenen kertaa, joista yhdeksän on työskentelyä ja kymmenes haastattelua. Haastattelut toteutetaan yksilohaastatteluina. Kysymykset ovat muodoltaan sellaisia, että niissä ei kysytä henkilötietoja ja ne kirjataan tutkielmaan niin, että vastauksista ei voi tunnistaa yksittäistä vastaajaa. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja sen voi koska tahansa keskeyttää. Havainnoimalla ja haastattelemalla kerättyjä tietoja käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimusta ja haastatteluja varten pyydetään kirjallinen suostumus osallistumisesta. Tutkimus julkaistaan turun yliopiston ohjeistuksen mukaisesti (utupub), lisä tietoja löytyy www.utupub.fi

Vastaamme mielellämme tutkimukseen liittyviin kysymyksiin.

Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoitus on saada tietoa siitä, millaisia hyvinvointivaikutuksia työpajatoimintaan osallistuvat nuoret kokevat ohjaamamme kurssin aikana, vai kokevatko he niitä lainkaan.

Tutkimuksen kulku

Tutkimuksen tekeminen on aloitettu syksyllä 2021. Tutkielmaa varten on laadittu tutkimussuunnitelma ja teoriapohja sekä käsityöpajaa varten on valmisteltu jaksosuunnitelma, jonka pohjalta työskentelyä toteutetaan.

Tutkimus etenee seuraavasti:

- Lupakäytännöt: Lupa tutkimuksen toteutukselle kaupungin, työpaja yksikön sekä nuorten puolesta.

- Käsiyöpajatoiminnan pitäminen nuorten työpajan starttipajalla
- Haastattelu kysymysten tarkentaminen käsiyöpajan aikana suoritettujen observointien pohjalta
- Haastattelujen toteuttaminen. Haastattelut tehdään yksilöhaastatteluna ja ne äänitetään. Äänittämistä varten pyydetään erillinen kirjallinen suostumus. Jos osallistuja ei halua haastattelua äänitettävän, haastattelu kirjataan käsin.
- Tutkimus materiaalin litterointi.
- Analysointi
- Tulosten kirjaaminen
- Pro gradu -tutkielman kritiikki
- Työn julkaiseminen Turun yliopiston ohjeistuksen mukaisesti

Tutkimukseen liittyvät hyödyt ja riskit

Tutkimukseen osallistumalla lisätään tietoutta käsitöiden hyvinvointivaikutuksista sekä saadaan tietoa nuorisoryhmän kokemuksista, jotka voisivat muuten jäädä kuulematta. Tutkimuksen osallistumisesta ei ole tunnistettuja riskejä vastaajille.

Luottamuksellisuus, tietojen käsittely ja säilyttäminen

Tutkimuksessa ei kysytä henkilötietoja, joiden perusteella olisi mahdollista tunnistaa tutkimukseen osallistujia. Tutkimustuloksia käsitellään luottamuksellisesti ja haastattelu on rakennettu niin, ettei vastauksien perusteella voida profiloida yksittäisiä henkilöitä. Haastattelu äänitteitä säilytetään toisen tutkijan salasanasuojatulla tietokoneella (käyttäjätunnuksen ja salasanan takana). Litterointi tiedostoja säilytetään Turun Yliopiston OneDrive:ssa (UTU). Vaaditaan vahva tunnistautuminen, Utu-tunnukset ja salasana. Tutkimusaineistoa käsitellään salasanasuojatuilla tietokoneilla.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Osallistujan on koska tahansa mahdollisuus kieltäytyä tai keskeyttää tutkimus, jolloin kerätyt tiedot hävitetään ja niitä ei käytetä tutkimuksessa. Tutkimukseen osallistumista ja haastattelujen äänittämistä varten pyydetään kirjallinen suostumus.

Tutkijoiden yhteystiedot:

Charlotta Syren

Käsityökasvatuksen opiskelija, ROKL

chmasy@utu.fi

Puh. +358401258518

Maija Salomaa

Käsityökasvatuksen opiskelija, ROKL

maisalz@utu.fi

Puh. +358407637048

Pro gradu- tutkielman ohjaaja:

Marja-Leena Rönkkö

Rauman opettajankoulutus laitos

Turun yliopisto

malepe@utu.fi

Puh. +358505721490

Liite 5. Tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus

1 (3)

EU:n yleinen tietosuoja-asetus,
artikkelit 13 ja 14

Rekisterin nimi	Nuorten kokemuksia käsityön hyvinvointivaikutuksista työpajatoiminnassa
1. Rekisterinpitäjä	~~Charlotta Syren ja Maija Salomaa~~
2. Vastuuhenkilön yhteystiedot	<p>Charlotta Syren s-posti: chmasy@utu.fi Puh. +358401258518</p> <p>Maija Salomaa s-posti: maisalz@utu.fi Puh. +358407637048</p>
3. Tietosuojavastaavan yhteystiedot	DPO@utu.fi +358 29 450 4361
4. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	<p>Tutkimuksessa kerätään aineistoa, jossa kysytään ja äänitetään kokemusta käsityöiden hyvinvointivaikutuksista sekä voidaan käsityöpajatoimintaa. Aineistoa käytetään pro gradu -tutkielmaan ja sen avulla saadaan tietoa aikaisemmin huonosti edustetun ryhmän kokemuksista. Osallistujien yhteystietoja ei kerätä, niitä ei käytetä, eivätkä ne myöskään tule näkyviin pro gradu -tutkielmassa. Tutkittavien henkilötiedoista ei muodostu sähköistä henkilötietorekisteriä. Tietoja ei käsitellä tutkittavien oikeilla nimillä, vaan pseudonimillä, ja näin taataan anonymiteetti.</p> <p>Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on <i>(rasti vain yksikohta)</i></p> <p>☐ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a-kohta)</p> <p>☒ rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojen käsittelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta)</p> <p>☐ muu mikä _____</p>

5. Käsiteltävät henkilö-tietoryhmät	<p>Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja</p> <p>Kokemuksia ja käsityksiä sekä observoimalla saatua tietoa. Rekisteristä ei voi tunnistaa tietojen antajaa.</p>
6. Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät.	<p>Tietoja ei siirretä eikä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle. Tietoja pääsevät näkemään tutkimuksen tekijät ja halutessaan tutkimukseen osallistujat.</p>
7. Tiedot tietojen siir- rosta kolmansiin mai- hin	<p>Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.</p>
8. Henkilötietojen säilyt- tämisaika tai sen määrittämisen kriteerit	<p>Haastatteluissa ei kysytä henkilötietoja, aineistot numeroidaan ja ~~anonymisoidaan~~. Tiedostoon ei jää suoria henkilötietoja. Anonyymi tutkimusaineisto säilytetään, kunnes pro gradu -tutkielma valmistuu, viimeistään tutkimusaineisto tuhoetaan 2023 keväällä.</p>

<p>9. Rekisteröidyn oikeudet</p>	<p>Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista, poistamista, käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää tai vaikeuttaa käsittelyä.</p> <p>Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.</p> <p>Yhteyshenkilö rekisteröidyn oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvissä asioissa on Turun yliopiston tietosuojavastaava, yhteystiedot ilmoituksen alussa.</p> <p><i>Osallistuja voi koska tahansa keskeyttää tutkimuksen osaltaan ilmoittamalla siitä kummalle tahansa tutkijalle (Charlotta Syren tai Maija Salomaa), halutessaan osallistuja voi myös ilmoittaa Starttipajan yksilöohjaaja toiveestaan keskeyttää tutkimus osaltaan. Tässä tilanteessa tutkijat, , sekä tutkimukseen osallistuja keskustelevat tilanteen etenemistä ja sovitaan mahdollisesta tutkimuksen keskeyttämisestä, sekä tietojen hävittämisestä. Osallistujalle ei tule sanktioita tutkimukseen osallistumattomuudesta tai sen keskeyttämisestä.</i></p>
<p>10. Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu</p>	<p>Mahdolliset henkilötiedot tutkimusta varten on saatu suoraan tutkittavilta.</p>
<p>11. Tiedot automaattisen päätöksenteon ml. profiloinnin olemassaolosta</p>	<p>Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloinnin tekemiseen.</p>

Liite 6. Suostumus tieteelliseen tutkimukseen osallistumisesta

SUOSTUMUS TIETEELLISEEN TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA

Pro gradu -tutkielma – Nuorten kokemuksia käsityön hyvinvointivaikutuksista työpajatoiminnassa

Olen ymmärtänyt, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja voin milloin tahansa syytä kertomatta ilmoittaa, etten enää halua osallistua tutkimukseen. Keskeyttämisestä ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia.

Keskeyttämiseen asti minusta kerättyjä tutkimusaineistoja voidaan edelleen hyödyntää tutkimuksessa.

Olen saanut riittävät tiedot tutkimuksesta ja henkilötietojeni käsittelystä. Olen saanut tiedotteen tutkittavalle sekä tietosuojailmoituksen, ja minulla on ollut mahdollisuus esittää tutkijoille tarkentavia kysymyksiä.

Suostun osallistumaan käsityöpajatoimintaan, jota havainnoidaan ja jonka pohjalta toteutetaan haastattelu. Annan suostumukseni käyttää havaintoja ja haastattelun vastauksia Pro gradu -tutkielmaan.

Ymmärrän, että työpajatyöskentelyn aikana toimintaani voidaan havainnoida ja tietoja voidaan käyttää tutkimustarkoituksia varten.

Kyllä EI

Ymmärrän, että haastattelutilanteessa minun ääntäni voidaan äänittää tutkimustarkoitusta varten.

Kyllä EI

Ymmärrän, että saan osallistua käsityöpajatoimintaan, vaikka en osallistuisi tutkimukseen

Kyllä EI

Olen ymmärtänyt saamani tiedot ja haluan osallistua tutkimukseen.

Kyllä EI

Allekirjoittamalla suostumuslomakkeen hyväksyn tietojeni käytön tiedotteessa kuvattuun tutkimukseen tutkittavaksi sekä annan luvan kohtiin, joiden kohdalla olen merkinnyt kohdan "Kyllä". Jos olen johonkin kohtaan merkinnyt "Ei", se tarkoittaa, että *en anna lupaa* henkilötietojeni käyttämiseen kyseiseen tarkoitukseen. Voin silti osallistua tutkimukseen muiden kohtien osalta.

En osallistu mittauksiin flunssaisena, kuumeisena, toipilaana tai muuten huonovointisena.

Tutkimukseen osallistuvan allekirjoitus, nimenselvennys ja päivämäärä

Tutkijoiden yhteystiedot:

Charlotta Syren

Chmasy@utu.fi

040 125 8518

Maija Salomaa

Maisalz@utu.fi

040 763 7048

Jos asiakirja on allekirjoitettu, se jää tutkijoiden arkistoon, sekä kopio siitä annetaan tutkimuksen osallistujalle. Suostumusta osallistua tutkimukseen säilytetään tietoturvallisesti niin kauan kuin aineisto on tunnistellisessa muodossa. Jos aineisto anonymisoidaan tai hävitetään, suostumusta ei tarvitse enää säilyttää.

YHTEYSHENKILÖ(T) SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMESSA	Jotta opinnäytetyö/tutkimuksen teko voidaan suorittaa mahdollisimman joustavasti ja ao. yksikön kannalta mielekkäästi, on tutkijan syytä ennen varsinaista luvanhakua ottaa yhteys tämän yksikön esimieheen tai muuhun vastaavaan henkilöön ja sopia alustavasti tutkimuslähtökohdat. Yhteyshenkilön nimi merkitään tähän.	
	Nimi	Yksikkö
	Puhelin	Sähköposti
	Yhteyshenkilö on tarkistanut tutkimussuunnitelman ☐	
HAKEMUKSEN LIITTEET	☐	Opinnäytetyö-/tutkimussuunnitelma, josta ilmenevät opinnäytetyön/tutkimuksen aihe, tarkoitus ja teoreettinen tausta, käytetty tutkimusaineisto, aineiston keruu- ja analysointi, tutkimuksen arviointi, eettiset näkökohdat.
	☐	Kyselylomake
	☐	Muu, mikä?
	Aineiston keruu-aika (alkaa/päättyy)	Opinnäytetyön/tutkimuksen arvioitu valmistumisaika
TUTKIJAN SITOUMUS JA ALLEKIRJOITUS	<ul style="list-style-type: none"> - Tutkija sitoutuu tietojen käsittelyssä ja suojaamisessa noudattamaan henkilötietolain määräyksiä. - Tutkimuksessa mahdollisesti syntyvät yksittäisten henkilöiden tietoja koskevat tutkimusrekisterit hävitetään tai arkistoidaan henkilötietolaissa edellytetyllä tavalla. - Tutkimusraportista ei ole yksilöitävissä tutkimuksen piiriin tai otantaan kuulunutta henkilöä. - Mahdollisesti tarvittavassa suostumusasiakirjassa tulee ilmetä ao. henkilön lupa käyttää häntä koskevia tietoja, tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus ja henkilöiden mahdollisuus keskeyttää osallistuminen tutkimukseen heti niin halutessaan. - Tutkimuksen valmistuttua tutkimusraportti toimitetaan sosiaali- ja terveystoimialan käyttöön. <p>Sitoudun noudattamaan ehdotonta vaitiolovelvollisuutta ja luovuttamaan korvauksetta opinnäytetyöstä/tutkimuksesta sen valmistuttua yhden kappaleen sähköisesti kaupungin sosiaali- ja terveystoimialalle. Mikäli opinnäytetyön/ tutkimuksen teko keskeytyy, tulen ilmoittamaan siitä kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan kehittämisspalveluun.</p>	
ALLEKIRJOITUS	Paikka ja aika	
	Allekirjoitus ja nimen selvennys	

Liite 8. Tutkimuksen aikataulu

Tutkimuksen eteneminen:

Joulukuu 2021: Tapaaminen starttipajalla, ideointi ja tutkimussuunnitelma.

Tammi-helmikuu 2022: Teoria-osuuden muotoilu, kurssin kokonaisuuden suunnittelu.
Helmikuussa käymme tutustumassa starttipajalla sillä hetkellä oleviin nuoriin ja heille ohjattuun käsityötoimintaan. Tutustumiskäynneillä tutustumme nuoriin ja pyrimme muodostamaan heihin yhteyden keskustelujen kautta sekä tuomme esille, että tulemme työskentelemään heidän kanssaan tämän tutkimuksen ja käsityöpajatoiminnan kautta tämän kevään.

Maalis-toukokuu 2022: Kurssin toteutus, observointi ja havaintojen kirjaaminen.
Haastattelujen tekeminen.

Touko-kesäkuu 2022: Tutkimustulosten litterointi ja tulkinta

Kesä-joulukuu 2022: Kirjoitusprosessi

Kevät 2023: Viimeistely ja kritiikki